

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1^E JAARGANG

WOENSDAG 20 SEPTEMBER 1916

No. 38

INHOUD

	Blz.
GELDRUIMTE EN DE STAAT	585
De voorziening met aardappelen	586
De hervorming van Mexico's geldwezen	588
De melkvoorziening in den komenden winter	588
Aanteekeningen bij de Statistieken:	
VI. De Javasche Bank	589
De Rijksmiddelen	591
REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	591
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	591
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	592—600
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistieken en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Geldersche Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 10685.

Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

19 SEPTEMBER 1916.

De geldmarkt was ook de afgelopen week wederom zeer gemakkelijk. Er ging weinig om en de koersen bleven op hetzelfde peil. Particulier-disconto noteerde 1 pCt.; de prolongatie-rente was 1½ pCt.

De Minister van Financiën stelt op 21 dezer de inschrijving open op 40 miljoen gulden Schatkistbiljetten en schatkistpromessen met een looptijd van zes maanden. Met het oog op de aanhoudend ruime geldmarkt mag men ook voor deze inschrijving een goed onthaal verwachten en de rente zal wel niet veel verschillen met de vorige inschrijving toen het geheele bedrag à 1¼ pCt. werd geplaatst.

De Engelsche regering heeft de afgelopen week het post- en telegraafverkeer met ons land weder eenige dagen stop gezet. De handel in wissels op Engeland en de overige Europeesche landen, welke via Engeland bereikt worden, werd daardoor zeer bemoeilijkt. Daar het uitgaande telegraafverkeer minder belemmering ondervond, was de handel hoofdzakelijk beperkt tot telegrafische uitbetalingen. Door het uitblijven der inlichtingstelegrammen over de stemming op andere beurzen, was er echter voor verschillende wissels, vooral voor Russische, Spaansche en Italiaansche hier ter beurse nauwelijks een notering te verkrijgen.

Hetgeen de Troonrede omtrent den economischen toestand van ons land mededeelt, geeft blijk van zekere bezorgdheid. Ook ten opzichte van land- en tuinbouw wordt thans zekere reserve in acht genomen en de toestand als „nog niet ongunstig” gekenschetst.

* * *

Door verschillende oorlogvoerende worden wederom oorlogsleeningen geplaatst. In Duitschland zijn de inschrijvingen op de vijfde 5 pCt. Kriegsanleihe in volen gang, in Frankrijk wordt thans de tweede groote 5 pCt. leening het publiek aangeboden; Rusland neemt behalve in het eigen land en bij de bondgenooten ook in Amerika en Japan credieten op. Intusschen blijven omtrent een Britsche leening op langen termijn de berichten onbestemd.

GELDRUIMTE EN DE STAAT.

In den laatsten tijd vermeerderd het aantal dergenen, die de aanhoudende geldruimte hier te lande met een eenigszins angstig oog gadeslaan. Geld is inderdaad ruimer dan ooit. Prima discontpapier is zelfs tegen 1 pCt. niet ter markt, een verschijnsel in vreedstijd ongekend. Alle voorspellingen van toekomstigen hoogen rentestand ten spijt, stijgen de beleggingsfondsen voortdurend: 4 pCt. gemeentelijke en provinciale schuldbrieven noteeren niet veel meer onder pari, onze 2½ en 3 pCt. Nederlandsche Staats-schuld heeft niettegenstaande den nieuwen druk der oorlogsleeningen van hooger rentetype het niveau der laatste jaren voor den oorlog weder bereikt.

Het overtollige geld zoekt emplooi en wat reeds dadelijk door velen gevreesd werd, wordt thans werkelijkheid: Hand over hand is de speculatie toegenomen, speculatie zoo wel in effecten als in goederen. Kon niet meer dan eens geconstateerd worden, dat internationale fondsen van speculatieven aard, de Marine-shares vooraan, zich bij voortduring boven Amerikaanse pariteit bleven bewegen? Leidde verschil in beoordeeling van de kans op opheffing van uitvoerverbod niet tot prijschommelingen, in gewone tijden volkomen onbekend? En mag niet in de groote gevoeligheid, waarmede de effectenmarkt hier te lande op ieder gerucht reageert, en vooral niet minder in de snelheid, waarmede zij telkenmale haar vrees van zooveen blijkt vergeten te zijn, een bewijs worden gezien, dat de speculatie de maat overschreden heeft? Ook in de levendigheid van het emissiebedrijf en de merkwaardige resultaten van enkele emissies van den laatsten tijd is mede dezelfde oorzaak te herkennen.

De vraag, welke zij die dit verschijnsel gadeslaan zich stellen, is deze: moeten wij ons beperken tot een waarschuwend woord en overigens tot lijdelijk toezien, of is wenschelijk ingrijpen op eenigerlei wijze, waartoe de Beurswet thans de noodige organen geschapen heeft — organen, niet dermate met arbeid overladen, of zulk een nieuwe last ware nog wel op hun schouders te leggen?

Ingrijpen in het beursverkeer zelf is in dezen tijd

waarlijk niet zonder voorbeeld. Intusschen is het aan banden leggen der speculatie, hoewel direct resultaat der in enkele landen getroffen maatregelen, niet doel op zich zelf, doch veeleer middel om te geraken tot een hooger doel: reserveering van alle vlottende middelen voor de behoeften der schatkist. Dat dit oogmerk thans hier te lande niet behoefte te worden nagestreefd vereischt geen nader betoog.

Ook zonder direct ingrijpen in het beursverkeer is hier echter resultaat te bereiken. Voorwaarde van den voortgaanden groei der speculatie is de bestaande geldruimte. Tracht men op deze laatste een druk uit te oefenen, de invloed op de speculatie en op de verdere verschijnselen, die men onjuist acht, zal niet uitblijven.

Dat de bestaande geldruimte, welke andere oorzaken er voor mogen worden aangevoerd, stellig ten nauwste samenhangt met overmatige circulatie, kan kwalijk worden ontkend. Over het punt is nog veel te zeggen en is reeds veel gezegd — ook in de belangrijke preadviezen voor de aanstaande vergadering der Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek — maar, wat er van zij, het verband tusschen beide zal niet licht worden ontkend en evenmin, dat een maatregel, die tot vermindering der circulatie kan leiden, tegelijk op de geldruimte moet terugwerken.

Te verwonderen is dus ook niet, dat reeds meermaalen de vraag is gesteld: waarom blijft de Nederlandsche Regeering bij voortdoring zoodanige bedragen bij de Nederlandsche Bank opnemen? Het is waar, dat, gelijk reeds eerder in dit blad werd opgemerkt, de regeling der winstverdeling van de bank het bezwaar van den hoogen rentevoet voor de Regeering grootendeels opheft. Maar wordt wel genoeg ingezien, dat door plaatsing bij de Nederlandsche Bank automatisch de circulatie met gelijk bedrag aanzwelt, terwijl bij plaatsing op de open markt dit euvel vermeden wordt?

En kan men niet nog een stap verder gaan? De Engelsche Regeering heeft ten vorigen jare het voorbeeld gegeven, hoe een doelbewust op de markt brengen van groote bedragen schatkistpapier — méér dan de oogenblikkelijke behoefte — de gewenschte versterking van den rentevoet kon teweeg brengen. Intusschen, deze maatregel leidt tot renteverlies voor den Staat. Hij komt dus slechts in aanmerking wanneer de Regeering werkelijk van oordeel is, dat van de twee kwaden: geldruimte met de gevolgen van dien aan den eenen kant en een zwaarder last op de berooide schatkist aan den anderen kant, het tweede het minste is. In Engeland was dit het geval. Afbrokkelende wisselkoersen en het streven den goudvoorraad zooveel mogelijk te beschermen, maakten het dringend noodzakelijk, de lage markttrent op te voeren tot een peil, waarop vreemd kapitaal werd aangetrokken in stede van eigen kapitaal afgestooten.

Soortgelijke omstandigheden zijn hier te lande thans waarlijk niet aanwezig. Onze wisselkoersen blijven hardnekkig hunnen buiten alle verhouding gunstigen stand handhaven en, wat onzen goudvoorraad betreft, schuilt het probleem niet in een te weinig maar in een teveel. Niet externe maar interne overwegingen — waarbij naast de speculatie het gansche vraagstuk der prijsstijging een rol speelt — zullen dan ook onze Regeering hebben te leiden bij het beoordeelen van de wenschelijkheid eener dusdanige politiek, die in plaats van de schatkist bij de Nederlandsche Bank in het krijt te laten, haar een flink renteloos saldo zou moeten bezorgen. Zijn deze kwade gevolgen voor onze Nederlandsche gemeenschap inderdaad van zoodanige betekenis, dat zij opwegen tegen de rentederving die voor de overheid van dergelijke politiek het gevolg zou zijn?

Wij stellen de vraag, omdat wij meenen, dat zij op het oogenblik hier te lande gesteld mag worden en geven haar in overweging aan hen, die beter den stand der speculatie en de verdere gevaren van de tegenwoordige omstandigheden kunnen beoordeelen.

Op één punt zij evenwel nog gewezen. Geopperd is,

of naast een krachtige emissie van schatkistpapier niet overwogen zou kunnen worden, de belasting-schuldigen, met name in de Verdedigingsbelasting I in de gelegenheid te stellen de door hen verschuldigde bedragen, welke ten deele in verwijderde termijnen vervallen, in eens te voldoen tegen vergoeding van een zekere rente. Op zichzelf zou het middel voor het beoogde doel stellig niet voldoende zijn. Niettemin verdient het denkbeeld nog om een andere reden overweging. Na den oorlog, wanneer de voorraden binnen onze grenzen weder worden aangevuld, het bedrijfsleven tot normale verhoudingen terugkeert en bovendien het herstelde internationale verkeer als vanouds zijn nivelleerende werking ook ten opzichte van den rentestand zal doen gevoelen, verwachten velen een gespannen geldmarkt. Mocht dit inderdaad zoo zijn, dan getuigt een maatregel, die ontlasting der latere stortingstermijnen beoogt, van wijs beleid.

DE VOORZIENING MET AARDAPPELEN.

Een medewerker schrijft:

Een niet geringe moeilijkheid bij de regeling van Nederland's voedselvoorziening in deze kritieke tijden vormt wel de onzekerheid, waarin de Regeering juist ten opzichte van enkele der meest belangrijke factoren verkeert. Voor zoover het betreft goederen, waarvan ons land een te geringe hoeveelheid voortbrengt, is de onzekerheid deze, dat men niet weet, of en in hoeverre men op aanvoer van elders kan rekenen; voor zoover aangaat goederen, die we vermoedelijk in voldoende of iets te ruime mate produceeren, ligt de onzekerheid in het ontbreken van betrouwbare productien verbruiksstatistieken. Heeft men nu te doen met een artikel, waarvan in normale tijden voldoende wordt voortgebracht, doch dat tevens dienen kan om de van elders aangevoerde, hier te weinig geproduceerde voedingsmiddelen te vervangen, dan tast men feitelijk zoo goed als in den blinde en loopt elke oplossing gevaar te mislukken, omdat men niet weet, welke rol de factoren van onzekerheid zullen vervullen.

Ongeveer zóó staat de Regeering er voor, wat betreft de voorziening van aardappelen in den komenden winter. In normale jaren, met voldoende aanvoer tegen lage prijzen van overzeesch graan, is de productie zóó ruim, dat we zonder bezwaar een 5 à 6 miljoen H.L. kunnen uitvoeren; de export van 416.000 ton in 1913 en van 415.000 ton in 1914 heeft dan ook in het voorjaar van 1914 en 1915 tot geen prijsverhoging of schaarschte geleid. Evenmin trad in het verdere gedeelte van 1915 een prijsverhoging op door den uitvoer van 240.000 ton in 1915, afkomstig van den oogst 1914 en van den oogst 1915 aan vroege aardappelen. Late aardappelen van den oogst 1915 zijn eerst in het afgeloopen voorjaar geëxporteerd, en niettegenstaande deze uitvoer slechts een 125.000 ton beliep, trad er gedurende een paar weken een onvoorzienene zeer groote duurte en schaarschte op. En toch was onze laatste oogst zeer ruim; zoowel uitzaai van eetaardappelen (143.750 H.A. in 1915 tegen 140.284 H.A. in 1914) als opbrengst (252 H.L. per H.A. in 1915 tegen 248 H.L. in 1914 en 204 H.L. over 1901 t/m. 1910) waren hooger dan gewoonlijk. Schaarschte dus niettegenstaande groter oogst en minder uitvoer — de verklaring ligt voor de hand, dat het verbruik hier grooter dan normaal is geweest en dat zulks is geschied onder den invloed van de schaarschte aan voedergranen, waardoor veel aardappelen aan het vee zijn vervoederd.

Neemt men dit in aanmerking, dan zal men niet zonder zorg kunnen denken aan de voorziening met aardappelen gedurende den aanstaanden winter. Stokt de aanvoer van broodkoren, dan zal ongetwijfeld de geheele aardappelooft in beslag moeten genomen worden en de bevolking zoowel op brood- als aardappelantsoen worden gezet. Stokt de aanvoer van

Prof. B. Polak

voedergraan, dan zal onverwijld met behulp van art. 6 der Distributiewet 1916 getracht moeten worden het vervoederen van voor menselijk gebruik geschikte aardappelen aan het vee te voorkomen. Hetzelfde zal wel moeten geschieden, indien het veevoeder even duur blijft als het thans is, tenzij de prijs van aardappelen in verhouding nog hooger is.

Doch hiermede zijn de moeilijkheden allerminst aan het einde. Zullen er werkelijk eetaardappelen genoeg zijn, ook al worden deze op normale wijze voor menselijk gebruik beschikbaar gesteld?

Het is zeer te betreuren, dat op deze vraag niet met stelligheid is te antwoorden. Met zekerheid weten we alleen, dat de uitpoot van eetaardappelen aanmerkelijk geringer is geweest dan in 1915, t.w. ditmaal 131.520 H.A. tegen 143.750 H.A. in 1915 en dat tengevolge van het ontbreken van voldoende kunstmest, de duurte van de besproeiingsmiddelen tegen ziekten van de aardappelen en de slechte weersgesteldheid de opbrengst per H.A. lager zijn zal dan gewoonlijk.

Maar in het „hoeveel lager?“ zit de groote moeilijkheid. Immers hier doet zich ernstig het gemis gevoelen van een betrouwbare productie-statistiek. In het zoo juist verschenen „Verslag over den Landbouw in Nederland over 1915“ zijn er voor de opbrengst van aardappelen twee ramingen gegeven, een afkomstig van de Burgemeesters en een afkomstig van de landbouwcorrespondenten, doch deze ramingen loopen hemelsbreed uiteen. De gemiddelde opbrengst per H.A. over het geheele land gerekend bedraagt volgens de opgaven van de Burgemeesters 229 H.L., volgens die der correspondenten 278 H.L. of bijna 25 pCt. meer. Soms loopen de schattingen volle 50 pCt. uiteen en de verschillen zijn uiterst opvallend voor de provincies met den grootsten uitzaai, van andere dan fabrieksaardappelen, hetgeen het volgende staatje duidelijk aantoonst. (Friesland werd buiten beschouwing gelaten, omdat daar ook fabrieksaardappelen verbouwd worden.)

Provincie	Oppervlakte in H.A.	Opbrengst in H.L. volgens Burge- meesters	Corres- pondenten
Gelderland	26.755	4.468.085	6.474.710
Zeeland	13.423	3.100.713	3.862.401
Zuid-Holland . .	12.377	2.833.433	3.787.362
Noord-Brabant	23.702	4.621.890	6.849.778
		15.024.121	20.974.251
	Verskil	5.950.130	

In totaal schatten de Burgemeesters de opbrengst op rond 40.500.000 H.L. en de correspondenten op 49.225.000 H.L. De beteekenis van het verschil komt te meer uit, indien men de fabrieksaardappelen buiten beschouwing laat. Hiervan zijn in 1915 vermalen 12.975.000 H.L., zoodat volgens de Burgemeesters voor consumtie in natura in aanmerking kwamen ca. 27.500.000 H.L. en volgens de landbouwcorrespondenten 36.250.000 H.L.

De opbrengst in de bovengenoemde vier provincies volgens de correspondenten (20.974.251 H.L.) zou voldoende zijn om te voorzien in 75 pCt. van het verbruik over het geheele land volgens de burgemeesters (27.500.000 H.L.); de opbrengst volgens de burgemeesters (15.024.121 H.L.) zou echter slechts strekken om te voorzien in even 40 pCt. van de behoefte volgens de correspondenten (36.250.000 H.L.).

Men begrijpt, dat onder deze verhoudingen — vooral ook, omdat men niet weet, welk kwantum de eigenlijke voeraardappelen uitmaken — het voor de Regeering vrijwel een ondoenlijke taak was, een regeling te ontwerpen voor de voorziening met aardappelen in den komenden winter. Toch moest zoowel de landbouw als de handel eenigen leiddraad hebben ten einde zich een gedragslijn te kunnen uitstippelen. Vast stond van zelf, dat, nu er zoo weinig houvast was, zoo min wat betreft den aanvoer van broodkoren en voedergraan, als wat aangaat de werkelijke opbrengst van den aardappeloogst, aan geen uitvoer van

aardappelen te denken valt tot de nieuwe oogst in zicht is. Bij de getroffen regeling heeft de Regeering dit dan ook op den voorgrond gesteld. Voor het overige moest zij „op den tast“ afgaan.

Hierbij had zij gelukkig één omstandigheid in haar voordeel. Is de met consumtie-aardappelen bezette oppervlakte kleiner dan normaal, het tegendeel geldt voor de fabrieksaardappelen, waar de uitpoot in de jaren 1914/1916 resp. 31.229 H.A., 33.324 H.A. en 35.653 H.A. bedroeg. Van de fabrieksaardappelen is een deel ook voor menselijk gebruik geschikt, en nu opende zich de gelegenheid, een zekere reserve te vormen door, onder voorbehoud, dat geen consumptie-aardappelen verwerkt worden, den fabrieken toe te staan 8.200.000 H.L. te vermalen (tegen 12.975.000 H.L. in 1915) en daarbij niet de kans uit te sluiten, dat in het voorjaar 1917 een verder kwantum verwerkt zal worden. De aardappelmeelprijzen stijgen tijdens den oorlog vooral in het voorjaar sterk, wat een zoodanige opbrengst voor de aardappelen belooft, dat de landbouwer ze dezen winter niet dan in het uiterste geval zal vervoederen. Doel om voorraden te sparen bespeurt men ook bij het in uitzicht stellen van de mogelijkheid van export van aardappelen als zoodanig onder verplichting, dat de exporteur consumtie-aardappelen teruglevert. Duidelijk merkt men in een en ander de vrees, dat te royaal met de aardappelen zal worden omgesprongen, en er het aanstaande voorjaar te kort zal zijn.

Ligt er nu in het in vooruitzicht stellen van export ongetwijfeld een rem tegen te groote verkwisting, zoo schuilt er — vooral daar uitzaai en stand van het gewas slechter zijn dan normaal — anderzijds evenzeer in een aanleiding tot vasthouding en prijsopdrijving. De grove winsten belovende export in de toekomst toch zal tot gevolg hebben een kunstmatige schaarschte van aanbod en bijgevolg steeds stijgende prijzen, die weer leiden tot verminderd gebruik. Het publiek zal de aardappelen duurder moeten betalen, dan overeenkomt met den normalen prijs en verhoogde productiekosten. Een deel der bevolking zal de prijzen niet meer kunnen opbrengen en de Regeering wordt genoopt de aardappelen ingevolge art. 1 der Distributiewet ter beschikking te stellen. Daardoor wordt echter weer het verhoogde gebruik in de hand gewerkt en komt zoodoende de wensch der regeering, zoo spaarzaam mogelijk te zijn met het verbruik, niet in vervulling. Evenmin wordt beëindigd het streven naar overmatige winsten van handelaars en verbouwers, die op den export in de toekomst speculeeren.

De vraag rijst dan ook, of niet met geringer uitgaven van de schatkist het doel der Regeering bereikt had kunnen worden. Met behulp van art. 5 der Distributiewet had men de voorraden kunnen leeren kennen, terwijl met behulp van art. 6 er voor gewaakt had kunnen worden, dat te veel aardappelen aan het vee vervoederd werden. Het behoud der meest duurzame soorten, waarvoor onder de thans tot stand gekomen regeling niet gezorgd wordt, had verkregen kunnen worden met behulp van een distributieregeling ingevolge art. 8. Er was o.i. te meer aanleiding geweest, nu reeds art. 5 van de Distributiewet toe te passen, omdat men zonder het kennen der werkelijke voorraden en soorten steeds in den blinde blijft tasten, of er consumtie-aardappelen genoeg zullen zijn, en men bij stremming van den aanvoer of groote schaarschte van voedergraan toch moet overgaan tot verbod of beperking van verbruik van aardappelen als veevoeder. Thans evenwel blijft het gevaar bestaan voor een tekort, terwijl het zoo goed als zeker is, dat speculatie ten koste van de schatkist den prijs zal opjagen, iets waarvan uiteraard nagenoeg uitsluitend geprofiteerd zal worden door den handel en den kapitaalkrachtigen verbouwer, terwijl de kleine geldbehoevende producent genoopt zal zijn het product van de hand te doen, als het nog betrekkelijk goedkoop is.

1226

*DE HERVORMING VAN MEXICO'S
GELDWEZEN.*

De enorme depreciatie, welke het Mexicaansche papiergeld in de eerste maanden van dit jaar heeft doorgemaakt, toen 100-papier peso's gelijkstonden met 2 Amerikaansche gouddollars, heeft de noodzakelijkheid van een krachtig ingrijpen in den bestaanden monetairen toestand duidelijk aan het licht gebracht.

Om in die richting werkzaam te zijn heeft de Regeering allereerst wissels getrokken op haar goudsaldi in de Vereenigde Staten. Het aanbod dezer goudwissels op de markt deed het papiergeld tegenover het goud krachtig stijgen, zoodat de koers zelfs van 2 tot 4,60 Am. Doll. omhoogging. Het optimisme, dat tengevolge dezer inderdaad aanmerkelijke koersverbetering intrad, bracht Carranza er toe, zijn financieele hervormingsplannen te publiceeren. Volgens dit plan zal het thans in massa over Mexico uitgestorte papiergeld — op 700 millioen pesos geschat — plaats maken voor een kleiner bedrag, nl. 500 millioen aan Staatspapiergeld. Dit nieuwe papiergeld zal een metallieken grondslag hebben en, in tegenstelling met het vroegere papier, moeilijk te vervalschen zijn, weshalve men het den naam *Infalsicables* gegeven heeft. De zorgen met betrekking tot de monetaire hervorming zijn in handen gelegd van een speciale commissie: Comision de Moneda, welke ook het beheer heeft over het tot garantie dienend metaalfonds. Dit fonds, dat 50 millioen pesos Mexicaansch goud zal bedragen, wordt op de volgende wijzen samengebracht:

1e. 10 millioen dollar Amerikaansch goud, welke de Comision Reguladora de Henequen, te Yucatan, ter beschikking zal stellen. Deze Henequen-Commissie is een trust der sisalplantages, welke tengevolge van den verkoop van den jongsten oogst een saldo bezit te New York. De Commissie verkoopt nu sedert eenigen tijd wissels op de U.S.A. en het schijnt de bedoeling te zijn, de trust te dwingen het geld, dat eigenlijk den plantagebezitters behoort, geheel ter beschikking der Regeering te stellen, zoodat de eigenlijke rechthebbenden in stede van hun geld slechts staatsschuldbrieven ontvangen;

2e. 10 millioen pesos Mexicaansch goud, te verkrijgen uit de schatkist des lands;

3e. de gansche opbrengst der in goud te ontvangen pachtgelden en andere vergoedingen;

4e. het gansche bedrag der van 1 Maart af te ontvangen mijnbelastingen, en ten slotte

5e. een bedrag van 20 millioen dollar Mexicaansch goud, te verkrijgen uit de verpanding van die gronden, welke niet voor publieke doeleinden bestemd zijn.

Het bedrag, waarover dus het fonds werkelijk beschikt, is zeer gering en twijfel is gerechtvaardigd of de voorhanden goudbedragen tot waardeherstel der biljetten veel zullen kunnen bijdragen. Daarbij komt dat men het papier niet op vertoon inwisselbaar stelt, doch het voor belangrijke depreciatie hoopt te behoeven door van tijd tot tijd goud op de markt te werpen. Door zulk een politiek is wel een waardeherstel mogelijk, doch het vertrouwen in het papier zal eerst intreden, als het papier op den duur door waardevastheid dat vertrouwen waardig blijkt, terwijl een onbeperkte inwisselbaarstelling reeds aanstonds het vertrouwen in het papier vermag te steunen. Thans staat en valt de papierkoers met versnelling of vertraging van het tempo der goudverkoop en juist de onregelmatigheid, waarmede deze verkoop hebben plaats gehad, heeft de waarde-onvastheid van het papier in de hand gewerkt. In de prijzen van het land komt dit natuurlijk tot uiting, want de kooplieden trachten zich door een omhoogvoeren der verkoopprijzen tegen onverwachte daling van het papier te beveiligen. De Regeering heeft toen overwogen, ook in de prijsfixatie in te grijpen door de kooplieden te dwingen, hun prijzen op de basis van 100 pesos per 5 doll. te stellen. Een bepaalde commissie is met de uitvoering dezer

politiek belast, en haar macht gaat zelfs zoover, dat zij het recht heeft de zaken van hen, die zich niet naar haar voorschriften willen gedragen, te liquideeren. Ook werd nog bepaald, dat de prijzen slechts in het nieuwe papiergeld en niet in goud mochten worden vastgesteld en dat elke transactie, waarbij goud met agio werd verhandeld, met de doodstraf werd bedreigd.

Dat men met al deze maatregelen steeds meer in een wespennest geraakt is, is duidelijk, en al de moeilijkheden worden in niet geringe mate vergroot door het feit dat naast de *Infalsicables* ook het oude papieren Vera-Cruz-geld circuleert, dat tot einde Juni jl. als betaalmiddel mocht dienen. Dit Vera-Cruz-geld circuleert met enorme depreciatie, nl. met een waarde van 1/90 van het Mexicaansche goudgeld, wat op zichzelf reeds tot allerlei misstanden aanleiding geeft. Wat bovendien een dergelijke depreciatie beteekent voor een geldsoort, die ten bedrage van 700-1000 millioen peso's circuleert, laat zich denken. Zoo heeft de jongste depreciatie van het papiergeld vooral de boeren getroffen, die schijnbaar goede prijzen in deze geldsoort gekregen hadden, doch thans zeer bedrogen uitkomen.

Al het kunst- en vliegwerk heeft intusschen ook de *Infalsicables* niet voor een toenemende depreciatie kunnen bewaren. Reeds is de oorspronkelijk vastgestelde pariteit van 1 goudpeso = 5 papierpesos, zij het ook in het geheim, tot 9 gezonken.

Dat men in Mexico met het papiergeld dergelijke ondervindingen heeft opgedaan, komt niet zoozeer daardoor, dat papier papier, doch wijl Mexico Mexico is. Men heeft in Mexico als het ware geleerd, dat niet door wetten en bepalingen het vertrouwen in het papier is te verkrijgen en dat waar dit ontbreekt, men met het papier noodzakelijk slechte ervaringen opdoet. Want dat geen macht van wet of verordening het papier op een zekere waarde vermag te handhaven, is duidelijk. En zoo zien wij in Mexico het zeker interessante verschijnsel, dat trots de maatregelen der Regeering het metalen geld zijn intree doet. Want met het metalen geld komt de koopman thans veel gemakkelijker terecht, en het is geenszins ongewoon, dat men gemakkelijker met 1 zilverpeso koopen kan dan met 9 papierpesos, hoezeer men voor 9 papierpesos 1 zilverpeso krijgen kan.

De monetaire toestanden in Mexico zijn in meer dan één opzicht verkeerd en mag men de berichten op dit punt gelooven, dan neemt de slechte monetaire toestand een geheele beweging met zich mede. In de geldpolitiek der regeering ziet men nu een maatstaf voor het vertrouwen, dat zij verdient. De arbeiders, die met een loonsverhooging meenen te hebben gewonnen, zien thans in, dat zij in werkelijkheid volstrekt niet verbeterd zijn en verlangen metaalgeld en het schijnt dat hun ontevredenheid zich in stakingen zal uiten, die zeker nu de Regeering allerminst van pas komen, nu deze ook leger en beamtten slechts in het ongewenschte papier zal kunnen betalen. En ook de hoogere legerautoriteiten, die de staking zullen moeten bedwingen, zijn door de gelddepreciatie verre van tevreden. Wat aan Carranza ten slotte de oplossing zal brengen, is het probleem der toekomst.

*DE MELKVOORZIENING IN DEN KOMENDEN
WINTER.*

Een medewerker schrijft:

De regeling voor de melkvoorziening in den komenden winter, waaraan wij in no. 35 van dit blad eenige beschouwingen hebben gewijd, is thans door den minister bekend gemaakt. Zij komt hierop neer, dat leveranciers van consumtiemelk in vorige winters, ook thans tot levering verplicht zijn en dat zij voor de te ontvangen melk 2½ ct. per L. meer zullen ontvangen dan in den winter 1915/1916. De verkoopprijs der melk aan het publiek zal dezelfde zijn als het vorig jaar; de vorenbedoelde 2½ ct. zullen de veehouders ontvangen bij wijze van toeslag. Bovendien zullen de melkhan-

delaren, indien de gemeentebesturen daartoe aanleiding vinden, $\frac{1}{2}$ ct. per L. toeslag ontvangen ter dekking van de door de tijdsomstandigheden verhoogde distributiekosten. In totaal kan dus een toeslag van 3 ct. worden uitgekeerd; de daartoe benodigde gelden zullen verkregen worden voor zooveel zulks met den te maken exportprijs is overeen te brengen uit bijdragen van de Kaasvereniging, Botervereeniging, Vereniging van Fabrieken van Melkproducten en Margarinefabrieken en overigens op de wijze, als voorgeschreven bij art. 3 der Distributiewet.

Deze regeling van uitkeering van den toeslag is een gelukkige, eensdeels omdat de daarvoor benodigde gelden nu niet alleen voor rekening van Rijk en Gemeenten komen, maar vooral omdat thans de mogelijkheid wordt geopend, zoet- en kaasboeren vrijwel dezelfde prijzen voor de melk te vergoeden. De moeilijkheden, die de melkvoorziening in het afgelopen jaar ondervond, vloeiden toch voor een zeer groot gedeelte voort uit de ontstemming der zoetboeren, dat zij, niettegenstaande zij de hoogste productiekosten hebben en hun taak met het oog op de voedselvoorziening van Nederland van veel méér belang is, voor hun melk aanzienlijk minder ontvingen dan de kaasboeren. Den thans door de zoetboeren te ontvangen prijs acht de minister voldoende om de productiekosten te dekken; als nu door regeling van den toeslag bereikt wordt, dat de kaasmelk hetzelfde opbrengt als de consumtiemelk, is de reden voor naijver der zoetboeren verdwenen, terwijl tevens de kaasboeren, die een zeer gunstigen tijd achter den rug hebben, hun productiekosten eveneens ruimschoots gedekt blijven zien. In de regeling komt ook het streven tot uiting, de kosten van de levensmiddelenvoorziening zooveel mogelijk gelijkmatig te verdeelen over verwante groepen, in casu het melk- en zuivelbedrijf, dat als een organische eenheid is beschouwd.

Met dat al is het er ver van af, dat de thans tot stand gekomen regeling tot onverdeelde tevredenheid aanleiding geeft. Met name de melkhandel is over de regeling onvoldaan. Uit tweeërlei oorzaak. De regeling neemt als basis aan het seizoen 1915/1916, toen de melkhandel voor de melk 2 ct. per L. meer moest betalen dan het vorige seizoen en ook 2 ct. meer mocht berekenen. Van deze vrijheid heeft de handel echter niet allerwegen gebruik gemaakt; op verschillende plaatsen werd n.l. volstaan met een verhoging van den verkoopprijs met 1 ct. per L., waardoor dus de winstmarge 1 ct. lager dan normaal was. Deze coulance ziet de handel thans gestraft door de bepaling, dat trots de groote verhoging van distributiekosten ook thans met een geringer winstmarge dan in normale jaren genoten werd, genoegen moet worden genomen.¹⁾

De groote moeilijkheid zit evenwel elders. De producenten ontvangen voor alle melk, die zij leveren, den toeslag van $2\frac{1}{2}$ ct.; de melkhandel, die dezen toeslag uitkeert, en dezen weder terug ontvangt, eventueel verhoogd met een eigen toeslag van $\frac{1}{2}$ ct., krijgt den toeslag slechts voor elken liter, door hem als consumtiemelk verkocht. Hierbij wordt aangenomen, dat ontroomde melk en karnemelk geen consumtiemelk zijn. Nu wil het ongeluk, dat een melkhandelaar, die gemiddeld 80 L. per dag verkoopt, niet kan volstaan met slechts 80 L. in te koopen. Integendeel zal hij, rekening houdende met de wisselende bestellingen van het publiek, minstens 100 L. moeten inkoopen, om regelmatig zijn klanten te kunnen bedienen; de gemiddelde omzet van 80 L. schommelt n.l. tusschen 60 en 100 L. In normale tijden verwerkt de handelaar de overgeschoten melk tot ondermelk en room of tot boter en karnemelk, welke tegen zoodanige prijzen van

¹⁾ Intusschen heeft de Minister de regeling op dit punt gewijzigd: de toeslag van $\frac{1}{2}$ ct. kan zoo nodig worden verhoogd met het verschil in winstmarge tegenover den winter-consumtiemprijs 1914/1915, ingeval deze marge in 1915/1916 lager is genomen dan in 1914/1915.

de hand kunnen worden gedaan, dat het bedrijf loonend blijft. Dit laatste dreigt thans niet te zullen geschieden. Vandaar, dat de handelaar dezen eisch stelt: of de leverancier ontvangt slechts toeslag voor elken liter, die door mij als consumtiemelk wordt verkocht, of ik ontvang ook zelf toeslag voor elken liter, waarvoor aan den leverancier toeslag is uitgekeerd. Een derde mogelijkheid is de verhoging van de winstmarge voor de als vol verkochte melk.

Aangezien de grieven van den handel niet zonder grond zijn, is het wel te verwachten, dat pogingen aangewend zullen worden om de bezwaren te onderwerpen. Dit zou kunnen geschieden, eenerzijds door te bepalen, dat als basis van den thans te berekenen consumtiemprijs wordt aangenomen de prijs 1915/1916 ongewijzigd of de prijs 1914/1915, verhoogd met $1\frac{1}{2}$ à 2 cts., en anderzijds door den gemeentebesturen de vrijheid te geven, in bijzondere gevallen den consumtiemprijs iets hooger te stellen dan op grond der algemeene ministerieele regeling is toegestaan!

AANTEKENINGEN BIJ DE STATISTIEKEN.

VI. DE JAVASCHE BANK.

De statistieken, op de weekstaten der Nederlandsche Bank betrekking hebbend, worden gevolgd door een overzicht van de voornaamste posten der weekstaten van de circulatiebank onzer belangrijkste koloniëngroep.

De Javasche Bank vertoont uiterlijk veel overeenkomst met haar zuster in het moederland: de voorschriften omtrent de dekking der opeischbare schulden, de verhouding tot het Gouvernement, de inrichting der weekstaten loopen alle vrijwel parallel.

In wezen echter bestaan er eenige groote verschillen tusschen de circulatiebank in de kolonie en die hier te lande. Als hare zusterinstellingen in andere koloniën of de regeeringslichamen, die aldaar de functie van circulatiebank op zich hebben genomen, acht de Javasche Bank het een belangrijk gedeelte van haar taak, de pariteit tusschen het koloniaal muntstelsel en het moederlandsche te handhaven. Haar goudvoorraad houdt zij ook uit dien hoofde grootendeels in Nederland, terwijl zij haar politiek tot handhaving dier pariteit verder steunt door creditoperaties op korten termijn en door het aanhouden eener portefeuille van wissels buiten Indië betaalbaar.

De wijze, waarop eenige cultures worden gefinancierd en voorts het levendige geldverkeer, dat zich, o.a. ten gevolge van het koelienstelsel, met name tusschen de Oostkust van Sumatra en Zuid-China ontwikkeld heeft, hebben de Javasche Bank er toe gebracht, zich, naast de taak van centralen bankier, met verschillende andere functies te belasten, die de meerderheid der Europeesche circulatiebanken niet kent. Vooral op het gebied van den handel in buitenlandsche wissels treedt zij meermalen als bankier in engeren zin op.

Ook de regeling en verzorging van het betalingswezen is in Indië een geheel andere taak dan hier te lande. Buiten Java circuleerden talrijke munten uit omringende landen, sommige zelfs dateerend van jaren her. Ook op Java was aan het muntwezen heel wat te verbeteren. De Javasche Bank, uit eigen geschiedenis te goed bekend met de fatale gevolgen, welke een slecht muntwezen ook voor de positie der circulatiebank kan hebben, heeft het steeds als haar taak beschouwd, in dit opzicht tot verbetering mede te werken. Onder het presidium van den tegenwoordigen president der Nederlandsche Bank heeft zij de verdrijving der vreemde munt uit de buitenbezittingen met kracht aangevat. De voortdurende stroom van zilvergeld uit het moederland naar onze koloniën, waarop wij bij onze bespreking van de Nederlandsche Bank reeds wezen, hangt hiermede samen. Echter heeft stellig ook de algemeene toeneming van welvaart en verkeer in onze koloniën het hare hiertoe bijgedragen.

Plaatsruimte gebiedt ons, uit de talrijke posten van den bankstaat slechts de voornaamste weer te geven. De cijfers voor goud en voor zilver betreffen al het aanwezige metaal, gemunt en ongemunt, zoowel te Amsterdam als in de kassen bij de Hoofdbank te Batavia en bij de 16 agentschappen in Indië. De posten bankbiljetten en andere opeisbare schulden behoeven geen toelichting.

Het discountbedrijf is van geringen omvang; een gedeelte betreft gewoonlijk gouvernementsaccepten, z.g. vendupapier. De weekstaten geven de splitsing in handels- en vendupapier aan, in onze overzichten worden deze posten samengetrokken. De beleeningen betreffen voorschotten op effecten, goederen, munt en muntmateriaal en op hypothecaire vorderingen, benevens prolongatiën in Nederland, welke laatste echter sedert de heropening der beurs om begrijpelijke redenen tot een minimum zijn gereduceerd. De post Diverse Rekeningen bevat in hoofdzaak saldi bij buitenlandsche correspondenten; deze hebben vooral gedurende den oorlog een belangrijke rol gespeeld.

In veel mindere mate dan de Europeesche circulatiebanken heeft de Javasche Bank den invloed der oorlogscrisis ondervonden, hetgeen wel ten duidelijkste daaruit blijkt, dat de bankstaten van April 1915 vrijwel dezelfde cijfers vertoonen als die van begin Juli 1914. Zij is ook de eenige der circulatiebanken, die haar discountrente gedurende de gansche crisisperiode onveranderd heeft kunnen handhaven. Een voorbijgaande stijging van het opereerend kapitaal van 50 tot 90 miljoen, een vermeerdering der opeisbare schulden van 120 tot 160 miljoen en een geringe vermindering van den metaalvoorraad waren de voornaamste mutaties in de eerste oorlogsmaanden.

Toch liet in den allereersten tijd de toestand zich dusdanig aanzien, dat het Indische Gouvernement, in overleg met de directie der Bank, enkele maatregelen nam, welke ook in het moederland aan den ernst van den toestand het hoofd moesten bieden, n.l. verlaging der wettelijke metaaldekking van $\frac{2}{3}$ op $\frac{1}{2}$ en verbod van gouduitvoer. Daarnaast heeft ook de Bank meerdere buitengewone maatregelen moeten nemen, waarbij zij zich evenals de Nederlandsche Bank op tal van ongewone wegen heeft moeten begeven, welke zij tot nog toe niet had begaan.

Evenals verscheiden andere overzeesche landen is ook Indië spoedig de crisis te boven gekomen: toen de moeilijkheden, ontstaan door uitvoerbelemmering en door het ophouden van den stroom van Europeesche credieten, uit den weg waren geruimd, doordat het verkeer werd hervat en de producten — suiker in de eerste plaats — tot zeer voordeelige prijzen werden afgezet, keerde spoedig de rust weer en, zooals gezegd, in April 1915 had de bankstaat weer een normaal aanzien.

Na dien tijd heeft een voortdurende toeneming der obligo's plaats, waartegenover het de Bank gelukt is, den goudvoorraad aanzienlijk te doen vermeerderen. Het opereerend kapitaal blijft, met een zeer langzame vermindering, vrijwel op hetzelfde niveau. De goudtoevoering is veel geringer dan bij de Nederlandsche Bank, maar toch komt hier de gewijzigde handelsbalans, gevolg van de hooge prijzen, voor de exportartikelen gemaakt, duidelijk tot uiting. De goudvoorraad, die begin Juli 1914 en begin April 1915 ca. 25 miljoen gulden bedroeg, was half Juni 1916 tot 65 miljoen gulden toegenomen, de totale metaalvoorraad steeg van 55 miljoen gulden in Juli 1914 en April 1915 tot 94 miljoen gulden in Juni 1916.

De circulatie bedroeg Juli 1914 en April 1915 110 miljoen gulden en steeg tot 150 miljoen gulden, terwijl de overige opeisbare schulden van 10 tot 30 miljoen gulden omhoog gingen, grotendeels tengevolge van het gouvernementstegoed, en in veel mindere mate dan te onzent door buitengewone vermeerdering van particuliere rekeningcourantsaldi.

Belangrijke wijzigingen hebben gedurende den oor-

log de posten „Wissels buiten Nederlandsch Indië betaalbaar” en „Diverse Rekeningen” (activa) ondergaan. De eerste post, die in normale tijden ongeveer 10 miljoen gulden bedroeg, had in Januari 1916 de 22 miljoen bereikt, de tweede post, vóór den oorlog 2 à 3 miljoen gulden groot, steeg in October 1914 tot ruim 20 miljoen, daalde aan het eind van dat jaar weer tot 3 miljoen en begon midden 1915 een nieuwe stijging, waarbij het bedrag van 30 miljoen overschreden werd; sedert Mei 1916 is de beweging weer sterk teruggaande en op de laatst ontvangen weekstaten komt dit hoofd met slechts 8 à 10 miljoen gulden voor.

Het jaarverslag der Bank over 1914/15 zegt over deze mutaties het volgende:

„De Javasche Bank moest hare medewerking ook „verleenen om de beleende producten, in hoofdzaak „de suiker, verder te financieren, waar die suiker in „grootte hoeveelheden aan Engeland was verkocht.”

„De Javasche Bank kreeg door deze financieringen „grootte bedragen disponibel te Londen en zij kon „daardoor aan de Nederlandsche Bank te Amsterdam „een voorstel doen om die middelen te Londen voor „haar beschikbaar te stellen tot de goudpariteit van „fl. 12,15 tegen door de Nederlandsche Bank aan de „Javasche Bank te Amsterdam te verstrekken goud in „Nederland.”

„Teneinde er voor te zorgen dat bij vermindering „van den metaalvoorraad te Amsterdam door verkoop „van T. T. in Indië, het totaal van den metaalvoorraad „van de Javasche Bank niet te veel zou terugloopen, „was het noodig, dat naar andere middelen, die zou- „den leiden tot eene vermeerdering van den metaal- „voorraad, werd uitgezien. Zoowel door tusschen- „komst van onze Gedelegeerden te Amsterdam als „door directe onderhandelingen van uit Batavia, wer- „den regelingen getroffen, waarbij het voor de Java- „sche Bank mogelijk werd om zoowel bij hare corres- „pondente te Londen, Lloyds Bank Limited, als bij „de Bank of England goud in bewaring te geven, ter- „wijl bovendien de toezegging werd verkregen, dat elk be- „drag, hetwelk de Javasche Bank voor Indie noodig zou „hebben, naar Indië zou kunnen worden geëxporteerd.”

En in het jaarverslag 1915/16 komen de onderstaande zinsneden voor, betrekking hebbend op de buitenlandsche wisselportefeuille en de saldi in den vreemde:

„Met Engeland werd later eene overeenkomst ge- „maakt, waarbij vereffening van Nederlandsch saldi „te Londen middels schatkistpapier mogelijk werd. „Ware deze overeenkomst vroeger tot stand gekomen, „dan zou dat de plaats gevonden goudverscheppingen „wellicht onnoodig hebben gemaakt. De Javasche „Bank kreeg bij de vereffening van haar tegoed te „Londen gedeeltelijk Schatkistwissels, tot een vast- „gestelden guldenkoers, door de Bank of England ge- „garandeerd, gedeeltelijk de beschikking over goud „met vrijheid van uitvoer.”

„Na de daling in de buitenlandsche wisselkoersen, „die in de tweede helft van 1915 ernstige verhoudin- „gen aannam en in verband met de groote onzekerheid „omtrent den verderen loop der koersen op het buiten- „land waren de hier gevestigde Nederlandsche en Ne- „derlandsch-Indische banken er al spoedig toe overge- „gaan om zich zoo goed als geheel van het koopen van „wissels op Londen en Amerika te onthouden. Men „wilde alleen wissels op Amsterdam koopen. Intus- „schen zijn de hier gevestigde Engelsche banken voort- „gegaan met het koopen van wissels op Londen en „Amerika en daardoor den handel van Nederlandsch- „Indië tot grooten steun geweest. Dat de Javasche „Bank, waar zij kon, de Engelsche Banken in hun „streven heeft gesteund; is daaraan toe te schrijven, „dat wij de vaste overtuiging hadden daardoor aan de „Nederlandsch-Indische handel, landbouw en nijver- „heid, die zonder geregelde financiering spoedig in „moeilijkheden zouden komen, een onmiskenbaren „steun te verleenen.”

Ten slotte mag nog gewezen worden op de kort geleden aan de Javasche Bank verleende bevoegdheid tot het oprichten van een agentschap te Yokohama en te San Francisco. Deze maatregel is als zeer belangrijk te beschouwen: er blijkt uit, dat tengevolge van de tegenwoordige buitengewone omstandigheden de Indische handel zich meer naar het Verre Oosten en het Verre Westen gaat richten, terwijl eenige uitschakeling van de Londensche geldmarkt — en ook van de Amsterdamsche — er het gevolg van zou kunnen zijn.

DE RIJKSMIDDELEN.

Het overzicht van de opbrengst der middelen over de maand Augustus, dat men onder de maandcijfers in dit nummer aantreft, doet ons zien, dat ook de ontvangsten over die maand bevredigend mogen genoemd worden. De opbrengst bedroeg f 18.943.486,71½ en overtrof het een-twaalfde-gedeelte der raming met f 3.695.070,13½. Opmerking verdient, dat de successierechten deze maand sterk omhoog gingen (f 3.741.069 tegen f 1.253.800 in Juli en f 934.548 in Juni).

Ten einde den loop der ontvangsten over de eerste acht maanden van het jaar 1916 met dien in een normaal jaar te vergelijken, stellen wij thans daarnaast de cijfers over hetzelfde tijdvak in het jaar 1913. Konde wij toch de vergelijking tot dusver maken met het jaar 1914, nu de maand Augustus — welke maand in 1914 de eerste oorlogsmaand was, zoodat de opbrengst der middelen over die maand in sterke mate den invloed van den oorlogstoestand ondervond — mede in het geding komt, kunnen de cijfers over 1914 ons voor dat doel niet meer baten.

Laat men buiten aanmerking den invloed van de vervanging van de bedrijfsbelasting door de Rijksinkomstenbelasting en van de daarnaast samenhangende wijziging van de vermogensbelasting en vermeerderd men de ontvangsten aan suikeraccijns over de eerste acht maanden in 1916 met hetgeen tot dusver in dat jaar uit de opcenten op dien accijns ten behoeve van het Leeningfonds 1914 is verkregen, dan vindt men de volgende cijfers:

1916 tijdvak Januari t/m. Augustus f 112.880.000
1913 " " " " " 99.660.000

meer over dat tijdvak in 1916 f 13.220.000

De vermeerdering bedraagt dus 13,2 pCt. of, per jaar gerekend, 4,4 pCt. Deze percentages dalen tot 12,9 en 4,3, indien de opbrengst der successierechten over het genoemde tijdvak in beide jaren buiten rekening wordt gelaten. Bij toepassing van deze correctie wordt het zooveel bedoelde verschil van f 13.220.000 teruggebracht tot f 11.500.000.

Het in bovenstaande cijfers weergegeven resultaat stemt, op zichzelf beschouwd, ongetwijfeld tot tevredenheid. Echter mag niet worden voorbijgezien, dat bovengenoemd bedrag van f 11.500.000 voor niet minder dan f 10.853.000 op rekening komt van het ruimer vloeien van den suikeraccijns en den vleeschaccijns. De zeer hooge opbrengst van deze twee middelen is ongetwijfeld grotendeels toe te schrijven aan de buitengewone omstandigheden en Mitsdien als van tijdelijken aard aan te merken. Voorts dient daarbij in acht te worden genomen, dat, bij eventueelen uitvoer van suikerhoudende producten, wellicht belangrijke bedragen, welke voor de verwerking van suiker in die producten aan accijns werden betaald, uit 's Rijks schatkist zullen moeten worden gerestitueerd.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoerverboden. Verboden is de uitvoer van alle kalken, schelpen, kalksteen en kalkmergel.

Maximumprijzen voor pulp. Onder dagteekening van 11 dezer zijn ingevolge de Distributie-

wet maximumprijzen vastgesteld voor natte pulp, gedroogde pulp en suikerpulp. Tevens is, ook in verband met de noodzakelijkheid om zooveel mogelijk de voorziening in de behoefte aan consumptiemelk te vergemakkelijken, bepaald, dat fabrikanten bij aflevering der pulp den voorrang zullen verleen aan melkveehouders, die melk voor consumptie leveren, alsmede aan producenten van bieten, die voor geleverde bieten pulp terugontvangen; aan gemelde categorieën mogen echter geen grooter hoeveelheden pulp afgeleverd worden, dan redelijkerwijze geacht kan worden voor hun eigen bedrijf noodig te zijn. Eerst wanneer in de behoeften bij bedoelde personen voorzien zal zijn, zullen anderen voor het ontvangen van pulp in aanmerking komen.

Regeling inzake melkvoorziening. Hieromtrent wordt elders in dit nummer een en ander medegedeeld.

MAANDCIJFERS. OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	Augustus 1916	Eerste acht maanden van 1916	Eerste acht maanden van 1915
Directe belastingen.			
Grondbelasting	567.582	11.538.919	10.960.527
Personeele belasting ..	1.300.143	8.805.893	8.564.127
Inkomstenbelasting ..	3.398.862	24.623.150	1.022.124
Belasting op bedrijfs- en andere inkomsten	—	—	9.387.882
Vermogensbelasting ..	46.828	1.223.442	4.686.577
Mijnen	3.500	19.896	3.873
Totaal	5.316.915	46.211.300	34.625.110
Invoerrechten			
Formaatzegel	1.530.506	11.760.409	9.841.709
Formaatzegel	2.103	17.673	15.888
Totaal	1.532.609	11.778.082	9.857.597
Accijnzen.			
Suiker	3.041.825	22.090.739	16.562.806
Wijn	22.568	751.689	856.123
Gedistilleerd	2.437.780	17.147.915	15.568.277
Zout	218.822	1.491.686	1.442.078
Bier en azijn	175.859	1.103.505	1.026.459
Geslacht	760.431	6.186.100	5.258.850
Totaal	6.657.285	48.771.634	40.714.593
Gouden en zilveren werken			
Essaailoon	53.846	405.149	267.372
Essaailoon	47	389	410
Totaal	53.893	405.538	267.782
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	534.577	5.107.120	3.495.462
Registratierechten	758.545	6.381.698	3.269.048
Hypotheekrechten	86.400	648.288	304.107
Successierechten	3.741.069	12.325.132	12.139.273
Totaal	5.120.591	24.462.239	19.207.890
Domeinen			
Staatsloterij	139.254	1.511.964	583.501
Staatsloterij	24.337	436.210	448.839
Jacht en visscherij	26.725	170.023	140.665
Loods gelden	71.876	561.517	782.874
Totaal generaal ..	18.943.487	134.308.508	106.628.852

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Augustus 1916	Eerste acht maanden van 1916	Eerste acht maanden van 1915
Directe belastingen.			
Grondbelasting	112.380	2.148.313	2.051.655
Personeele belasting ..	277.549	1.860.935	1.617.537
Inkomstenbelasting ..	277.978	7.415.369	337.301
Vermogensbelasting ..	14.357	325.967	33.707
Accijnzen.			
Suiker	608.365	4.418.148	2.762.113
Wijn	4.514	150.338	33.869
Gedist. (binn.- en buitl.)	243.778	1.714.791	1.517.551
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	11.135	322.490	139.000
Registratierechten	75.647	635.391	309.387
Hypotheekrechten	8.565	64.225	28.742
Totaal	1.634.268	19.055.967	8.830.862

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	16 September 1916	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank { Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
{ Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank of England..	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Deutsche Reichsbk.	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Banque de France.	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	4 1/2 " 1 Mei '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië..	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3—5 " 4 Febr. '15	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
16 Sept. '16	1	1 1/2	5 10/32	4-5/8	—	2 3/4-3
11-16,, '16	1	1 1/2	5 10/32	4-5/8	—	2 1/2-3
4-9 ,, '16	3/4-1 1/4	1 1/4-1 1/2	5 10/32-5/8	4-5/8	—	2 1/2-3
28 A.-2 S. '16	1 1/8-3/8	1 1/2-3/4	5 10/32-5/8	4-5/8	—	2-3
13-18 S. '15	2 3/8	2 7/8-3 7/8	4 5/8-10/16	—	—	1 7/8
14-19 S. '14	—	—	3 1/10-3/8	—	—	7
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, de laagste en hoogste der week en de Zaterdagdsche noteringen zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
11 Sept. 1916 ..	11.70	42.70	41.90	2.45 3/8
12 ,, 1916 ..	11.70 3/4	42.67 1/2	42.05	2.45 3/4
13 ,, 1916 ..	11.69 1/2	42.65	42.02 1/2	2.45 1/8
14 ,, 1916 ..	11.70	42.67 1/2	42.—	2.45 1/4
15 ,, 1916 ..	11.69	42.67 1/2	42.—	2.45 1/4
16 ,, 1916 ..	11.69	42.70	41.97 1/2	2.45 1/8
Laagste der week	11.68	42.50	41.85	2.45
Hoogste ,, ,,	11.71	42.75	42.10	2.45 7/8
9 Sept. 1916 ..	11.69 3/8	42.62 1/2	41.87 1/2	2.45 1/4
2 ,, 1916 ..	11.66 1/2	42.50	41.65	2.44 1/4
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitsersland	Weenen	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
16 Sept. 1916	45.87 1/2	28.95	66.90	68.97 1/2	99 1/2-100
Laagste d. w.	45.80	28.40	66.65	68.70	—
Hoogste ,, ,,	46.10	29.02 1/2	67.05	69.25	—
9 Sept. 1916	46.07 1/2	28.40	66.70	68.70	99 1/2-100
2 ,, 1916	46.05	28.30	66.65	68.90	99-1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselmarkt was zeer stil en de koersen ondergingen niet veel verandering. In het algemeen was de stemming flauw en brokkelden de koersen iets af.

Een uitzondering maakte Weenen, dat in reactie op de daling der vorige week meer gevraagd was en circa 20 cents hooger noteerde. Daarentegen Roebels zeer flauw. De stijging van de twee vorige weken ging weder grotendeels verloren. Het slot noteerde op circa 77 3/4 na 83 1/4 als hoogste punt.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
16 September 1916	4.76.50	5.85 3/4	69 7/8	40 13/16
Laagste d. week..	4.76.45	5.85 1/4	69	40 3/4
Hoogste ,, ,, ..	4.76.50	5.86 3/8	69 7/8	40 13/16
9 September 1916	4.76.45	5.89 3/4	69 1/4	40 18/16
2 ,, 1916	4.76.45	5.89 1/2	69 3/4	41 1/4
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteeringszennheden	25 Aug. 1916	1 Sept. 1916	Week 2-8 Sept.		8 Sept. 1916
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
B. Aires 1) ..	d.p.gd.pes.	48 5/16	48 1/2	48 1/2	48 15/16	48 15/16
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/4 1/8	1/4 3/8	1/4 3/8	1/4 1/8	1/4 1/8
Hongkong	id. p. \$	2/1 1/2	2/1 3/4	2/1 5/8	2/1 3/4	2/1 3/4
Lissabon	d. p. escudo	35	35	34 7/8	35	34 7/8
Madrid	Peset. p. £	23.57 1/2	23.63	23.62 1/2	23.75	23.75
Montevideo 1)	d. p. peso	52 1/4	52 1/4	52 1/4	52 7/16	52 7/16
Montreal....	\$ per £	4.77	4.76 1/2	4.76 1/2	4.76 3/4	4.76 1/2
Petrograd ..	R. p. £ 10	154	142 3/4	142 1/2	146	145
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12 1/2	12 17/32	12 17/32	12 5/8	12 17/32
Rome	Lires p. £	30.87	30.84 1/2	30.57	30.80 1/2	30.57
Shanghai ..	sh/d p. tael	2/11 3/8	3/0 1/4	3/0	3/0 1/2	3/0 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16	2/4 3/16
Valparaiso 1)	d. p. pap. p.	9 15/32	9 15/32	9 21/32	10 1/32	9 81/32
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 3/8

1) Noteeringen op 90 dagen.

Wegens het ontbreken van de Engelsche post missen wij de buitenlandsche wisselnoteringen op Londen van de afgelopen week. De noteringen van den aanvang der week, welke ons nog bereikten, volgen hieronder:

	9 Sept. 11 Sept.		9 Sept. 11 Sept.
Alexandrië ..	97 7/16 97 7/16	Petrograd ..	146 147 1/4
Buenos Aires ..	48 15/16 49 1/8	R. d. Janeiro	12 17/32 12 15/32
Calcutta	1/4 1/8 1/4 1/8	Italië	30.60 30.57
Hongkong	2/1 1/2 2/1 7/8	Shanghai ..	3/0 3/8 3/0 3/8
Lissabon	34 7/8 34 7/8	Singapore ..	2/4 3/16 2/4 3/16
Madrid	— 23.70	Valparaiso ..	9 81/32 9 81/32
Montevideo ..	52 7/16 53	Yokohama ..	2/1 3/8 2/1 3/8
Montreal	4.76 1/2 4.76 1/2		

Goud en Zilver.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK OF ENGLAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank of England tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

	Notering te Londen.	te New York.
16 Sept. 1916.....	32 1/2	68 1/4
9 ,, 1916.....	32 9/16	68 3/8
2 ,, 1916.....	32 1/4	67 3/4
26 Aug. 1916.....	31 1/2	66 1/8

18 Sept. 1915.....	23 1/2	48 3/8
19 Sept. 1914.....	23 9/16	51 3/8
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 16 SEPTEMBER 1916.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 93.963.367,85 B.-bk. „ 479.531,42 Ag.sch. „ 11.904.649,78 1/2	f 106.347.549,05 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 8.168.227,—	„ 8.168.227,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 20.150.557,38 B.-bk. „ 4.232.488,63 Ag.sch. „ 38.352.910,49	f 62.735.956,50
Op Effecten	f 56.296.856,50	
Op Goederen en Spec.	„ 6.439.100,—	„ 62.735.956,50
Voorschotten a. h. Rijk	„ 13.050.979,95 1/2	„ 13.050.979,95 1/2
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 64.449.600,— Muntmat. Goud „ 522.923.813,84 1/2	f 587.373.413,84 1/2
Munt, Zilver, enz.	„ 6.999.793,87 1/2	„ 6.999.793,87 1/2
Muntmat. Zilver	—	„ 594.373.207,72
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.149.332,62 1/2 id. van 1/5 v. h. kapit. „ 3.970.360,75	„ 9.119.693,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank	„ 1.400.000,—	
Diverse rekeningen	„ 58.743.026,06 1/2	f 853.938.639,67
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.155.090,93 1/2	
Bankbiljetten in omloop	„ 678.242.805,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 4.345.157,36 1/2	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	„ 142.028.709,96 1/2	„ 142.028.709,96 1/2
Diverse rekeningen	„ 4.167.076,40 1/2	„ 4.167.076,40 1/2
		f 853.938.639,67
Beschikbaar metaalsaldo	f 428.547.040,48	
Op de basis van 2/3 metaaldekking	„ 263.623.746,01	
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.142.735.200,—	

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	980.017,19 1/2	
Buitenlandsche wissels	1.374.890,—	
Beleeningen		431.768,52
Goud	3.494.498,62	
Zilver		160.445,58 1/2
Bankbiljetten	2.613.780,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's		2.752.827,94

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	9 Sept. 1916	16 Sept. 1916
Aan schatkistpromessen, waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 114.860.000,—	f 115.860.000,—
Aan schatkistbiljetten	„ 88.500.000,—	„ 89.500.000,—
Aan zilverbons	„ 50.737.000,—	„ 50.737.000,—
	„ 14.053.855,—	„ 14.185.043,50

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeischbare schulden
16 Sept. 1916	587.373	7.000	678.243	146.374
9 „ 1916	583.879	7.160	675.829	146.397
2 „ 1916	584.865	7.460	679.571	134.879
26 Aug. 1916	585.813	8.231	657.109	140.467
19 „ 1916	587.278	8.694	659.399	133.792
12 „ 1916	588.254	9.074	662.369	124.635
5 „ 1916	588.114	9.788	668.017	116.044
29 Juli 1916	581.564	10.784	661.679	92.148
22 „ 1916	581.173	10.464	649.687	105.408
15 „ 1916	578.989	9.873	654.012	100.459
8 „ 1916	575.116	9.246	655.968	91.330
1 „ 1916*	573.231	8.958	656.795	82.914 ²⁾
24 Juni 1916*	552.026	8.407	630.911	93.888 ¹⁾
18 Sept. 1915	384.860	2.080	519.918	30.620
19 Sept. 1914	159.686	5.749	441.127	33.805
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

¹⁾ Waarvan Rek.-Crt. saldo van het Rijk f 19.810.000,—.
²⁾ „ „ „ „ „ „ „ „ 3.677.000,—.

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
16 Sept. 1916	106.348	89.500	62.736	428.547	72
9 „ 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	72
2 „ 1916	97.276	80.500	64.043	428.532	73
26 Aug. 1916	75.887	59.500	64.757	433.626	74
19 „ 1916	70.087	53.500	65.766	436.430	75
12 „ 1916	66.467	49.500	66.421	439.024	76
5 „ 1916	64.058	46.500	67.203	440.195	76
29 Juli 1916	37.521	19.500	68.101	440.696	79
22 „ 1916	36.011	17.500	68.189	439.734	78
15 „ 1916	34.580	15.500	72.434	437.086	78
8 „ 1916	31.689	12.500	72.669	434.026	78
1 „ 1916*	37.332	17.400	74.486	433.380	79
24 Juni 1916*	42.314	22.400	80.094	414.639	78
18 Sept. 1915	62.680	34.560	85.304	276.335	70
19 Sept. 1914	172.263	49.300	132.753	70.281	35
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.
²⁾ De 5 % Ned. Ind. leening werd tusschen 23 Juni en 1 Juli nagenoeg volgestort.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeischb. schulden
15 Juli 1916	58.629	26.744	158.178	43.969
8 „ 1916	55.049	28.082	156.492	39.576
1 „ 1916	55.061	28.533	146.783	44.848
24 Juni 1916	62.779	29.087	149.878	40.942
17 Juli 1915	30.469	31.689	121.211	25.565
18 Juli 1914	23.166	31.206	111.797	12.350
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
15 Juli 1916	6.726	39.424	63.893	10.848	44.944	42
8 „ 1916	6.747	41.453	60.659	8.002	43.918	42
1 „ 1916	6.656	41.939	54.895	8.118	45.268	44
24 Juni 1916	6.593	41.494	46.956	7.585	53.602	48
17 Juli 1915	5.896	8.678	54.228	18.018	32.803	42
18 Juli 1914	7.151	8.916	47.080	1.703	4.839 ²⁾	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.
²⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.**OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.**

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
15 Juli 1916..	715	1.013	902	920	595
8 „ 1916..	698	1.050	710	929	645
1 „ 1916..	797	1.012	730	957	561
24 Juni 1916..	800	952	891	952	745
17 Juli 1915..	1.143	1.070	1.534	860	926
18 Juli 1914..	638	1.152	493	739	398
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.**

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK OF ENGLAND.

WEEKSTAAT VAN 6 SEPTEMBER 1916.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 72.030.180	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion „ 53.580.180
£ 72.030.180	£ 72.030.180

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 42.187.947
Rest „ 3.566.787	Other securities ,, 95.739.358
Public deposits ,, 52.218.939	Notes „ 35.766.060
Other deposits ,, 105.094.078	Gold and silver coin „ 1.761.623
Seven-day and other bills.. „ 22.184	
£ 175.454.988	£ 175.454.988

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.			Dek- kings- percen- tage ¹⁾
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.	
13 Sept. 1916	54.696	36.121	***	28.500	***	
6 „ 1916	55.342	36.264	130.436	28.500	97.972	
30 Aug. 1916	56.197	36.152	129.659	28.500	97.529	
23 „ 1916	57.147	35.536	129.444	28.500	97.586	
15 Sept. 1915	63.738	31.515	67.157	28.500	17.700	
16 Sept. 1914	48.720	34.623	27.417	3.500	10.924	
22 Juli 1914	40.164	29.317	

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
13 Sept. 1916	42.188	94.460	59.147	96.383	37.025	23 ³ / ₈
6 „ 1916	42.188	95.739	52.219	105.094	37.528	23 ⁷ / ₈
30 Aug. 1916	42.188	91.941	52.361	102.141	38.496	24 ⁷ / ₈
23 „ 1916	42.188	89.047	51.428	101.752	40.061	26 ¹ / ₈
15 Sept. 1915	34.418	144.955	121.575	90.168	50.672	23 ⁷ / ₈
16 Sept. 1914	25.669	113.793	18.643	135.042	32.548	21 ¹ / ₈
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**II. DEUTSCHE REICHSBANK.**

STAAT VAN 7 SEPTEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk.	2.493.482.000
davon Goldbestand	„	2.469.699.000
Reichs- en Darlehenskassenscheine....	„	373.872.000
Noten anderer Banken	„	9.457.000
Wechsel	„	7.142.220.000
Lombardforderungen	„	10.542.000
Effekten	„	93.059.000
Sonstige Aktiva	„	495.701.000
Grundkapital.....	„	180.000.000
Reservefonds	„	85.471.000
Notenumlauf	„	7.175.105.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	„	2.877.896.000
Sonstige Passiva	„	299.861.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
7 Sept. 1916	2.493.482	2.469.699	373.872	7.175.105	40
31 Aug. 1916	2.494.327	2.469.036	333.625	7.117.524	40
23 „ 1916	2.495.963	2.468.562	340.978	6.863.154	41.
15 „ 1916	2.496.121	2.468.392	365.330	6.926.740	41
7 Sept. 1915	2.456.335	2.413.833	249.582	5.559.885	49
7 Sept. 1914	1.619.888	1.580.148	160.335	4.138.066	43
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
7 Sept. 1916	7.142.220	2.877.896	2.138.600	339.000
31 Aug. 1916	7.077.485	2.835.529	2.033.400	298.200
23 „ 1916	6.658.583	2.691.145	1.879.700	301.900
15 „ 1916	6.717.380	2.671.096	1.878.100	326.700
7 Sept. 1915	5.067.401	1.968.023	1.075.000	199.000
7 Sept. 1914	4.679.769	2.418.942	243.000	152.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANQUE DE FRANCE.**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het buitenland	Wissels	* Uitge- stelde wissels
14 Sept. 1916	4.821.600	338.278	703.020	381.305	1.393.858
7 „ 1916	4.817.320	337.497	703.260	387.818	1.399.004
31 Aug. 1916	4.812.732	338.610	691.060	448.319	1.406.862
24 „ 1916	4.808.058	339.326	667.020	424.838	1.418.650
16 Sept. 1915	4.437.559	364.621	973.762	246.202	2.009.599
17 Sept. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080

Data	Belcening	* Buitgero. voorsch. ald. Staat	Bank- biljetten	Rek. Crt. Particu- lieren	Rek. Crt. Staat
14 Sept. 1916	1.171.957	8.500.000	16.602.659	2.146.358	206.938
7 „ 1916	1.173.557	8.500.000	16.598.862	2.122.214	171.337
31 Aug. 1916	1.174.835	8.400.000	16.424.647	2.213.659	80.163
24 „ 1916	1.180.577	8.400.000	16.376.066	2.240.313	158.515
16 Sept. 1915	587.849	6.500.000	13.267.025	2.541.299	75.870
17 Sept. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten" komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegood ijh bui- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en belee- ningen	Circu- latie	Rck. Cen- rant
5 Sept. '16	1.552	2.057	88	3.993	993	7.022	1.549
29 Aug. '16	1.551	2.057	83	3.895	969	6.961	1.524
21 „ '16	1.549	2.057	84	3.931	959	6.927	1.675
21 „ '16	1.549	1.962	83	3.873	967	6.876	1.504
5 Sept. '15	1.586	52	32	2.440	1.163	4.101	1.393
5 Sept. '14	1.610	117	57	1.345	2.517	960
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buiteni. saldi	Beleen. van buiteni. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rck. Crt. saldi.
7 Sept. 1916	314.451	71.359	480.000	42.927	756.651	144.458
31 Aug. 1916	308.592	71.320	480.000	45.021	751.131	146.124
24 „ 1916	308.545	71.279	480.000	53.208	751.825	153.639
17 „ 1916	308.440	71.010	480.000	52.690	747.994	156.534
9 Sept. 1915	131.362	23.976	360.000	37.391	412.261	141.486

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

U. S. FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Percen- tage ¹⁾
18 Aug. '16	372.918	16.998	106.894	554.807	13.986	68
11 „ '16	366.925	11.127	108.971	542.478	12.903	68
4 „ '16	365.163	11.699	109.934	547.232	12.701	68
28 Juli '16	364.760	16.589	111.048	547.808	11.814	67
20 Aug. '15	261.985	27.117	41.751	310.095	15.847	82

¹⁾ Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

NEW YORK ASSOCIATED BANKS AND TRUST COMPANIES.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
16 Sept. '16	633.160	3.410.320	31.280	3.306.370	74.940
9 „ '16	628.900	3.408.840	31.390	3.306.960	71.060
2 „ '16	667.710	3.391.440	31.190	3.252.000	113.370
26 Aug. '16	674.620	3.377.390	31.130	3.244.040	125.910
18 Sept. '15	698.070	2.887.670	36.740	2.698.840	217.000
19 Sept. '14	408.800	1.984.240	129.720	2.230.280	-38.380
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 17 September 1916.

De *Staatsfondsenmarkt* had in de afgelopen week een onregelmatig verloop. Terwijl enkele Nederlandsche schuldsoorten fractioneel hooger werden afgedaan, werden verschillende buitenlandse Staatsobligatiën, o.a. Bulgaren en Oostenrijksch-Hongaarsche staatsfondsen, lager verhandeld. Russen vormden aanvankelijk weer de gunstige uitzondering, doch geleidelijk ontstond ook daarin eenig aanbod tot afbrokkende koersen. Wel is het een goede factor, dat de Russische leening in Japan goed geslaagd schijnt te zijn, doch aan den anderen kant is de omstandigheid, dat Rusland ondanks de voortdurende leeningen, die het in het buitenland binnenland afsluit (thans staat het weer in onderhandeling met de Unie voor de opening van een krediet van \$ 50 miljoen) toch nog het maximumbedrag der biljettenuitgifte van Rbl. 6½ milliard tot Rbl. 8½ milliard gaat verhoogen, een factor die te denken geeft. Te Petrograd schijnt men echter de toekomst niet duister in te zien, want in het vrije effectenverkeer bewegen zich aldaar de koersen van de meeste fondsen reeds sedert maanden zeer sterk in opwaartsche richting. Gunstige koersverschillen van 100, 200 pCt. en meer, sedert den aanvang des jaars, behooren daar niet tot de uitzonderingen.

Voor Zuid-Amerikaansche fondsen blijft de stemming hier ter beurze bij voortdoring willig, zonder dat de zaken in dezen hoek echter groote afmetingen aannemen.

	9 Sept.	13 Sept.	16 Sept.	Rijzing of daling.
4½ % Ned. Werk. Schuld	102	101½/16	102	—
3 % Ned. Werk. Schuld..	75	75½/16	75½/16	+ ½/16
2½ % Ned. Werk. Schuld	64½/16	64½/8	64½/8	+ ½/16
5 % Oost-Indië	101½/16	100¾	101	— ¼/16
4½ % Bulgarije 1900 ..	48½/4	48½/4	44	— 4½/4
4 % Hongarije 1892-1910	39½/8	41½/2	41½/2	+ 2½/8
5 % Oostenrijk 1868	43½/16	40½/2	41	+ 2½/16
3 % Portugal 2e serie ..	38	41	41	+ 3
4½ % Iwongor. Dombrowa	65½/2	65½/2	63	— 2½/2
4 % Rusland Zuidwest ..	56¾/8	54	54	— 2¾/8
4 % Rusland Hope & Co.	67½/16	67½/16	67½/16	—
4 % Rusl. Rothsch. 3e Uitg.	60½/2	61½/2	62½/2	+ 2
4 % Rusland Donetz Sp.	55½/16	57	55¾/8	+ ½/16
4 % Servië 1895	48	50	48	—
4 % Bagdad Spoorw. Ieser.	54	55½/4	55	+ 1
5 % Mexico	19½/16	20¾/16	20¾/16	+ ½/8
5 % Argentinië 1905 ..	72½/16	74½/2	74½/2	+ 2¾/16
5 % Bahia 1889	49¾/4	56½/4	56½/4	+ 6½/2
5 % Dominica	95	97½/2	96¾/4	+ 1½/4

Veel meer belangstelling trok andermaal de *locale markt*, die ondanks de geldeischen, door de voortdurende emissieën gesteld, toch in ruime mate aandacht vindt.

Zeer willig is vooral den laatsten tijd nagenoeg de geheele afdeling van *bankwaarden*. Het spreekt ook schier van zelf, dat de voorspoed van onzen handel en industrie zich in de cijfers der bankinstellingen moeten weerspiegelen. Merkwaardig is het, dat juist in dezen tijd van voorspoed de drang naar concentratie zoozeer gevoeld wordt. Deze week werden weder eenige fusies bekend: De Nationale Bankvereniging heeft n.l. een oude effectenfirma te Gouda en te Arnhem in zich opgenomen, terwijl de samensmelting wordt bericht van twee instellingen te Haarlem: de Haarlemsche Bankvereniging en de Hollandsche Crediet- en Deposito Bank.

In de *nijverheidsafdeeling* werden aandeelen West- en Suijker levendig verhandeld, op stijgend niveau. Ofschoon het slot iets zwakker was, bedraagt het per saldo behaalde koersverdeel nog 14 pCt.

In de *cultuurafdeeling* waren, met uitzondering van West-Java Kina Cultuur, die van 285 naar 325 pCt. gingen, de koersbewegingen gering. Zwak was de grondstemming evenwel niet. Hiertoe schijnt ook geen reden te bestaan, daar de per 31 Augustus van dit jaar verkregen oogstresultaten, voor zoover bekend, zich zeer gunstig met die van het vorig jaar vergelijken.

Mijnbouwfondsen vormen nog steeds den meest verlaten hoek ter beurze. Het koersverloop was hiermede in de afgelopen week weer in overeenstemming: zwak.

Oliefondsen hebben zich blijkbaar van den invloed, dien het deelnemen van Rumenië aan den oorlog aanvankelijk op deze rubriek uitoefende, geheel losgemaakt. Een aanmerkelijk herstel trad in. Nopens een mogelijke verwoesting van oliebronnen maakt men zich steeds minder ongerust, terwijl men ook aangaande den afzet niet meer zoo pessimistisch denkt in verband met een groot petroleumverbruik tenge-

volge van den oorlog zelf. De eenige moeilijkheid bestaat in het zich voorzien van werkkrachten. Doch ook dienaangaande werden, althans door de Internationale Rumeesche Petroleummaatschappij, in de afgelopen week geruststellende berichten ontvangen. Tarakans sluiten iets vaster op de geleidelijk verbeterende productie. Het belangrijkste was echter de koersrijzing voor Koninklijke: 22½ pCt., daarna voor Perlak en Steaua Romana, die onderscheidenlijk 17¼ en 15 pCt. in prijs opkwamen.

Rubberfondsen genoten geen of weinig belangstelling. In enkele soorten was het aanbod overwegend. Hierdoor sluiten o.a. Kendeng Lemboe en Serbadjadi's nog al aanmerkelijk zwakker.

Levendige vraag genoten daarentegen weer *scheepvaart-papieren*. Nog steeds worden schepen vernietigd, houdt het gebrek aan tonnenmaat derhalve aan, blijven de vrachtprijzen mitsdien hoog, terwijl niets op een spoedige ommekeer van dezen stand van zaken duidt. Zeer groote dividenden ziet men 'dus in het verschiet en men acht derhalve het hooge koerspeil nog niet te hoog. Holland-Amerika Lijn, Kon. Holl. Lloyd en Kon. Nederl. Stoomboot behaalden prijsverbeteringen, variërend tusschen 10 en 15 pCt. Het slot was op de hoogste koersen van de week.

Door de onderhandsche verkoopen van Sumatra-tabak ontbrak in de betrokken afdeling ter beurze het „auregende" van hogere opbrengst dan taxatie. De koersen bewogen zich mitsdien op lager peil. Het schijnt, dat deze voorverkoopen plaats hebben om zich aan den invloed der Duitsche inkoopcentrale te onttrekken. Toch verluiddt, dat voor Javatabaksverkoopen vermoedelijk wel openbare inschrijvingen zullen plaats hebben. Het slot was voor enkele tabaksaandeelen iets beter, doch bijzonder vast voor Deli Batavia's naar aanleiding van het aangekondigde interim-dividend van 3½ pCt.

Stoomtramwegaandeelen waren vast op gunstige Augustus-ontvangsten.

	9 Sept.	13 Sept.	16 Sept.	Rijzing of daling.
Koloniale Bank	156	161¾	163½	+ 7½
Nationale Bankv.	120	122¾	122¾	+ 2¾
Ned. B. v. Zuid Afrika ..	62¼	73	73	+ 10¾
Ned. Handel Mij. resc.	187¾	186	190	+ 2¼
A'damsche Superfosfaat ..	187	181½	185	- 2
Insulinde Oliefabr.	220½	227¾	226¾	+ 5¼
Scholten's Aardappelm.fabr.	267	256	260¼	- 6¾
Wester Suikerraffinaderij..	190	207½	204	+ 14
Handelsveren. A'dam	362½	364½	363	+ ½
Javasche Cultuur	349	346	340	- 9
van Nierop's Handel Mij.	152	156	164	+ 12
West Java Kina	287½	300	325	+ 37½
Ketahoen	267½	24	25	- 17½
Redjang Leborg	165	160	159¼	- 5¾
Geconsolideerde	172½	176	179½	+ 7¾
Koninklijke	491½	503¼	514	+ 22½
Moeara Enim	222½	227	229	+ 6½
Perlak	547½	60¾	72½	+ 17¼
Orion	57	60½	60¼	+ 3¼
Steaua Romana	93	103½	108	+ 15
A'dam Rubber	197½	197	196	- 1½
Bandar Rubber	94	98½	97½	+ 3½
Deli Batavia R.	147	150	149¾	+ 2¾
Kendeng Lemboe	215¼	212	206	- 9¼
Serbadjadi	305	301	298	- 7
Holland-Amerika-Lijn	429½	430½	439¾	+ 10¼
Kon. Holl. Lloyd	193¾	201	209¼	+ 15½
Kon. Ned. Stoomb.	240	244½	249½	+ 9½
Oostzee	375	378¾	375	-
Bothnia	429¾	433½	433½	+ 3¾
Amsterdam Deli	248½	246	246	- 2½
Besoeki	173	168	167¾	- 5¼
Deli Batavia	495½	478½	490	- 5½
Deli Maatschappij	581	568½	567½	- 13½
Senembah	550	540	542	- 8
Alg. Ned. Ind. Thee	97	95	93½	- 3½
Bodjong Terong	58	56	53	- 5
Holland Dakota	55	587½	56	+ 1
Oost-Java Stoomtram	112	120	120	+ 8

Niettegenstaande de weer ontstane vertraging in het telegrafisch verkeer is ten onzent de handel in *Amerikaansche* fondsen niet verflauwd. Nieuwe belangrijke koersrijzingen zijn te vermelden. De winsteijfers, die thans van spoorweg- en industriele maatschappijen bekend worden, zijn namelijk indrukwekkend en meer nog dan deze beweegt tot aankoop de wetenschap, dat de orderstroom van de zijde der geallieerden onverminderd blijft aanhouden.

Ten onzent genoten o.a. bijzondere vraag Hide en Central

Leathers, Steels, die tot 106½/10 pCt. stegen en Studebakers naar aanleiding van de steeds stijgende omzetteijfers, terwijl van spoorwegfondsen Union Pacifics en Southern Rails voor locale rekening gezocht werden.

De belangstelling voor Marine-fondsen en Maxwells is aanmerkelijk geluwd.

	9 Sept.	13 Sept.	16 Sept.	Rijzing of daling.
American Beet Sugar	85½	86½/10	88¼	+ 3¼
American Car & Foundry	67¼	68¾	65¾	+ 3¼
American Hide & Leather	57¾	617/8	657/8	+ 87/8
Anaconda Copper	179	181½	182¾	+ 3¾
Central Leather	60¾	65½	67	+ 6¼
Dominion Steel	56	557/8	57	+ 1
Gulf States Steel	81½	87	86¼	+ 4¾
Studebaker Corp.	130½	129½	138¾	+ 8¼
U. S. Steel	99¾/10	1037/10	1067/10	+ 7
Atchison Topeka	1057/10	1047/10	105½	+ ¼
Baltimore & Ohio	88¼/10	87½/10	87½/10	- ¾
Denver	15½	15	157/8	+ ½
Erie	38½	37	387/10	+ ½
Southern Pacific	97	97½/10	97½	+ ½
Southern Railway	25½	24½/10	257/8	+ ½
Union Pacific	140½/10	141½	144¼	+ 47/10
Grand Trunk	14¾	16½	16	+ 1¼
Intern. Merc. Mar. common.	55¼	53	54½/10	- 5/10
Intern. Merc. Mar. pref. ..	128	127	126½	- 1½

Te Londen was de beurshouding iets zwakker, o.a. voor Consols, Japansche fondsen en Marconi's. Wellicht, dat de dreigende staking van de spoorwegbeambten in Zuid-Wales het hare tot deze zwakkere markthouding heeft bijgedragen.

De totale schuld van Engeland laat zich thans op £ 2.189.838.245 becijferen, d.i. £ 1.027.886.543 meer dan het vorig jaar om dezen tijd. Naar verluiddt zijn afgevaardigden van het huis Morgan & Co. aan de Theems aangekomen om over verdere leeningstransacties te onderhandelen.

In de Fransche Kamer werd de regering voor het laatste kwartaal van dit jaar een krediet verleend van fr. 8.347.000, zijnde het hoogste kwartaal-krediet tot nu toe toegestaan. Bijna gelijktijdig werd de uitgifte van een nieuwe 5 pCt. Fransche leening tot ongelimiteerd bedrag goedgekeurd. De uitgifte zal tot den koers van 87,25 pCt. plaats hebben.

Hoewel de handel aan de Parijsche beurs nog steeds gering is, is de stemming geleidelijk toch sterk verbeterd, zooals uit onderstaand koersstaatje blijken moge.

	Begin Aug. 1914	Begin Sept. 1916
Bank van Frankrijk	4525	5400
Banque de Paris	1185	1195
Creusot	1918	2405
Usines du Rhône	1940	4770
Naphtes de Bakou	1525	1681
Est Asiatique Danois	896	5500
Columbia	1100	1365
Pont Héraelée	1550	2100

Te Berlijn hebben de gunstige jaarcijfers van Bismarckhütte, Aumnetz-Friede en eenige oude industriele en mijnbouwmaatschappijen hun gunstige uitwerking ter beurze niet gemist. O.a. bestond vraag voor Phönix, Bochumer enz. Het wapensucces in Debroedsja behaald en de naar het schijnt bevredigend verlopende inschrijvingen op de oorlogsleening bevestigden deze houding.

Te New York, waar de beurshouding buitengewoon vast is, maakte o.a. een gunstigen indruk de uitslag der verkiezingen in den Staat Maine. De staking der spoorwegarbeiders blijft echter nog steeds als een Damocles-zwaard boven de markt hangen.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

18 September 1916.

Tarwe. Nog steeds staat de beweging der prijzen van tarwe sterk onder den invloed van de Amerikaansche markten. De uitvoer uit Australië en Indië breidt zich uit,

zonder twijfel het gevolg van de ernstige pogingen vooral van de Engelsche autoriteiten om, nu de Amerikaansche en Canadeesche oogsten zoo zeer zijn tegengevallen, de groote doch ver verwijderde Australische en Indische overschotten meer tot hun recht te doen komen. Het resultaat dier pogingen belooft zich in de eerstvolgende maanden sterker te zullen doen gevoelen en men hoopt door aanvoeren uit genoemde streken den invloed van Noord-Amerika te kunnen overwinnen.

De resultaten van den oogst der Noord-Amerikaansche zomertarwe zijn nauwelijks beter dan de voorspellingen van de vorige maand luidden. Uit Canada komen weliswaar iets betere berichten, doch daar zij grootendeels afkomstig zijn van de spoorwegmaatschappijen, die belang hebben bij een gunstigen indruk bij het publiek, schijnt men aan haar optimisme niet te veel waarde te mogen hechten. Hoewel de markten in Amerika iets gemakkelijker waren met lagere noteringen, waren dan ook die verlagingen niet te vergelijken met de groote sprongen omhoog, die in de laatste maanden de tarweprijzen hadden gemaakt. Tarwe sloot den 16den September te Chicago ongeveer 5 cents per bushel beneden den prijs van eene week tevoren, hetgeen in den tegenwoordigen tijd van groote prijschommelingen geene sterke verandering mag worden genoemd. Eenige weken geleden kwamen wel fluctuaties van 10 à 15 cents voor.

De vraag in Europa, vooral Engeland, was niet groot. Men koopt daar slechts voor onmiddellijke behoefte, rekening houdend met de mogelijkheid van de opening der Dardanellen en daarop volgende groote aanvoeren uit de havens der Zwarte Zee. Daarbij is de voorraad in de Engelsche havenplaatsen nog groot.

Maïs. Na den hoogsten stand der vorige week heeft ook maïs iets in prijs verloren. Een gedeelte van dat verlies is echter in Amerika in de laatste dagen weder ingehaald wegens ongunstige oogstberichten uit enkele districten en lage oogstramingen. De Europeesche vraag was ook voor dit artikel niet levendig en aan de Engelsche markt, vooral te Liverpool, is de prijs gedaald met voorraden, die ruim voldoende zijn voor de niet zeer groote consumptie en met de verwachting van flinken aanvoer in de eerstvolgende weken. Maïs noteerde te Chicago op het einde der week 1½ cent lager dan den voorafgaanden Zaterdag. Ook voor dit artikel zijn de prijsfluctuaties in de afgelopen week dus zeer gering geweest.

Ook in Argentinië viel eenige prijsverlaging te constateeren, doch ondanks de groote voorraden in de havenplaatsen, waar nauwelijks bergruimte te vinden is voor de geregelde aanvoeren, bleef de stemming vast. Bij de niet zeer levendige vraag van Europa naar graan zijn de vrachten over het algemeen iets flauwer, doch slechts voor Argentinië is eenige verlaging van beteekenis te vermelden. Levendige vraag bestond daar in den laatsten tijd slechts voor stoomschepen naar Nederland.

Gerst en haver blijven in de uitvoerlanden vast. In Noord-Amerika brengen vooral goede soorten gerst hooge prijzen op en haver is in Engeland zelfs iets hooger, ofschoon wel schijnt vast te staan, dat in tegenstelling met tarwe de oogst van haver in Amerika zoowel als in Canada, alsmede de gerstooft in dat laatste land bevredigend zijn uitgevallen.

Markten in Nederland.

Afgezien van een beperkte hoeveelheid haver hebben nog geen distributies van voedergraan plaats gevonden. In den laatsten tijd zijn echter flinke hoeveelheden gerst en haver aangekomen en de aflevering daarvan zal zeker, zoodra volgens het nieuwe eenigszins ingewikkelde distributiestelsel de voorbereidende maatregelen zijn genomen, niet lang op zich laten wachten. Aan die voorbereiding wordt met kracht gewerkt. Er wordt voor gezorgd, dat al diegenen, die in normale tijden bij den graanhandel en de distributie der voederartikelen betrokken zijn, ook in het nieuwe stelsel een plaats innemen. Voor de voorziening der mouterijen, veekoekfabrieken en andere industrieën, die granen als grondstof gebruiken, is nog geen regeling bekend gemaakt, doch naar wordt vertrouwd, zal die niet lang meer op zich laten wachten.

Over de tarwe-distributie valt niets nieuws te melden. Slechts is bekend gemaakt, dat maatregelen zijn getroffen met het doel om de afvalproducten der bloemfabrieken meer direct en gelijkelijk verdeeld aan de verbruikers te doen toekomen.

Door de bemiddeling der N.O.T. zijn in de afgelopen week een stoombootlading lijnzaad voor f 537½ en twee zeil-ladingen voor f 530 aan de olieslagers verkocht. Meer en meer wordt dit artikel, dat beter dan andere graansoorten lange reizen verdraagt, met zeilschepen aangevoerd, nu het

bevrachten van stoomschepen zoo vele bezwaren met zich brengt.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires*)		
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Maïs Oct.	Lijnz. Oct.
18 Sept. 1916	149	87	76 1/4	***	***	***
11 „ 1916	153	86 1/4	45 1/4	10,40	5,20	13,25
18 Sept. 1915	101 1/4	71 1/2	37 3/8	11,80	4,60	11,—
18 Sept. 1914	110 3/4	79 1/4	47 7/8	10,20	4,90	10,80
20 Juli 1914	82 1/2	56 3/8 1)	36 1/2 1)	9,40 2)	5,38 2)	13,70 2)

1) per Dec. 2) per Sept.

*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 14 en 7 September.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	18 Sept.	11 Sept.	Soorten.	18 Sept.	11 Sept.
Tarwe	368 1)	368 1)	Haver 38 lb. white clipped	18,— 1)	18,— 1)
Rogge No. 2 Western ..	nom.	nom.	Lijnkoeken. Nd. Amer. van La Plata-zaad ..	168 1)	168 1)
Maïs La Plata Gerst 46 lb. feeding....	275 1)	275 1)	Lijnzaad La Plata	530/537 1/2	540,—
	370 1)	370 1)			

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	10-16 Sept. 1916	Sedert 1 Jan. '16	10-16 Sept. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe	37.042	1177.316	—	18.793
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	19.372	641.724	—	—
Rogge	—	17.139	—	525
Boekweit	270	10.032	—	500
Maïs	5.869	344.597	8.370	139.738
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	5.494	68.262	—	—
Gerst	6.656	86.244	—	9.929
Haver	7.266	36.372	2.150	6.368
Lijnzaad	—	81.762	—	39.000
Lijnkoeken	1.840	112.939	—	5.735
Tarwemeel	180	17.720	—	—
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	1.261	—	—

METALEN.

IJZER EN STAAL.

Engeland. Door de onderbreking van den maildienst met dit land aan het einde van de vorige week zijn wij van alle nieuws verstoken aangaande de ontwikkeling van de verschillende markten, ofschoon uit de laatste berichten, die ons bereikten, valt op te maken, dat de algemeene toestand geen aanmerkelijke veranderingen heeft ondergaan.

De leveringen aan neutrale landen hebben geheel opgehouden.

Duitschland. De productie van ruw-ijzer gedurende de maand Augustus is verder gestegen en bedroeg 1.145.292 ton.

De cijfers over de laatste jaren laten zich als volgt vergelijken:

In Tonnen	1913	1914	1915	1916
Januari	1.611.345	1.566.505	874.133	1.078.368
Februari	1.493.877	1.445.511	803.623	1.036.683
Maart	1.629.463	1.602.896	938.438	1.114.194
April	1.588.701	1.534.429	938.679	1.073.706
Mei	1.643.069	1.607.193	985.968	1.112.574
Juni	1.609.748	1.531.313	989.968	1.081.507
Juli	1.648.818	1.564.345	1.047.503	1.134.306
Augustus ..	1.640.016	586.661	1.050.610	1.145.292
September ..	1.590.849	580.087	1.034.124	—
October	1.653.051	729.882	1.076.343	—
November ..	1.588.985	788.956	1.019.122	—
December ..	1.611.250	853.881	1.029.144	—
Totaal	19.291.920	14.389.549	11.790.199	—

Amerika. Het leveringsvraagstuk schijnt de producenten en consumenten een weinig besluiteloos te maken, waardoor het doen van nieuwe zaken uitgesloten is. Nieuwe contracten voor levering gedurende het eerste halfjaar van 1917 zijn van geen groot belang.

De omzet in scheepsplaten voor het derde kwartaal 1917 was goed.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
15 Sept. 1916..	nom.	116.-/-	170.5/-	30.-/-	54.-/-
8 „ 1916..	nom.	110.10/-	170.-/-	30.5/-	50.-/-
17 Sept. 1915..	64/6	69.-/-	152.10/-	23.5/-	70.-/-
18 Sept. 1914..	51/-	57.10/-	137.-/-	19.17.6	—
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

De vraag wordt thans weer dringender bij het naderen van den winter en de verhooging in den groothandel, die gewoonlijk plaats vindt aan het einde van September, wanneer alle prijzen automatisch stijgen tot het winterpeil.

Men verwacht, dat voor het aanstaande seizoen de prijzen voor alle soorten kolen hooger zullen worden overeenkomstig de heersche omstandigheden.

KATOEN.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Middling Uplands.)

	16 Sept. '16	8 Sept. '16	1 Sept. '16	16 Sept. '15	16 Sept. '14
New York	15,55 c	15,25 c	16,30 c	10,90 c	11,— c
Liverpool	9,51 d	9,38 d	9,90 d	6,44 d	5,80 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 8 Sept. '16	Overeenkomstige perioden	
		1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	329	140	84
„ Atlant. Havens	217	129	38
Uitvoer naar Gr. Brittannië	220	60	8
„ „ 't Vasteland.	243	125	17
„ „ Japan etc...	33	27	—

Voorraden in duizendtallen	8 Sept. '16	8 Sept. '15	8 Sept. '14
Amerik. havens.....	509	716	248
Binnenland.....	316	448	135
New York	69	214	85
New Orleans	107	125	49
Liverpool	621	1154	867

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester dd. 6 September 1916.

Sedert ons laatste weekbericht heeft de markt voor Amerikaansche katoen weer sterk gefluctueerd. Het Bureaubericht op 1 dezer van slechts 61,2 pCt. was lager dan men algemeen verwachtte. Hierdoor ontstond den volgenden dag een wilde rijzing in Liverpool, die op één oogenblik zelfs 70 pCt. bedroeg, hoewel de prijzen later weer iets reageerden. De noteering van voorradige katoen in Liverpool werd opgezet tot 9,90 d., een prijs die in 45 jaren niet bereikt is. Liverpool was Zaterdag gesloten en New York Zaterdag en Maandag, zoodat de markt eenigen tijd had om op rust te komen; de prijzen zijn daardoor ook weer wat kalmer geworden. Egyptische katoen heeft de prijzen van Amerikaansche vrijwel gevolgd; fullygoodfair noteerde 1 dezer zelfs 13,60 d., een verhooging van 70 pCt., van welke verhooging thans het grootste gedeelte weer verdwenen is.

Amerikaansche garens stegen in verband met de katoenprijzen, maar zijn thans moeilijk te verkoopen. De noteeringen wisselen dan ook nogal eens af, maar spinners zijn zeer voorzichtig en niet geneigd om lage biedingen te accepteren. Van neutrale markten zijn er nogal biedingen, zoowel van enkele als van getwijfde garens, binnengekomen, doch in de meeste gevallen waren deze te laag om tot zaken te lei-

den. Egyptische garens zijn vaster en men vraagt weer een penny meer, zoodat ook daarin de zaken vrijwel zijn opgehouden. Over het algemeen is de geheele garenmarkt eenigzins gedesorganiseerd en het zal nog wel eenigen tijd duren, alvorens geregelde zaken weer mogelijk zullen zijn.

De doekmarkt vertoont weinig verandering en uit de komende biedingen zou men concluderen, dat koopers de thans gevraagde prijzen nog niet kunnen betalen. Voor Calcutta komt ook nog weinig tot stand, behalve enkele zaken in dhooties. Ruwe shirtings zijn verwaarloosd en ook in andere doeksoorten wordt niet veel gedaan. Voor China is de vraag bijna geheel opgehouden en over het algemeen blijkt wel, dat koopers voorloopig eens liever den loop van de markt blijven afwachten.

WOL.

De willige stemming, waarvan de veilingen te Londen blijk geven, heeft haar invloed op de markt te Bradford niet gemist: er worden belangrijke omzetten in crossbred tops gemeld tegen 1/2 à 1 d. hogere prijzen.

De eerste veilingen van het nieuwe seizoen in Australië hebben te Brisbane plaats gehad. De stemming was zeer vast, vooral voor goede soorten merinos en crossbreds. Alleen „scoured” kwaliteiten, waarvan de prijs reeds een betrekkelijk hoog niveau had bereikt, vertoonden een daling van ongeveer 5 0/0.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
14 September 1916....	54	39	33	28	25 1/2
7 „ 1916....	53	39	32 1/2	27 1/2	25
14 September 1915....	39 1/2	32 1/2	28 1/2	25 1/2	23 1/2

SUIKER.

Onze bietsuikermarkt opende zeer flauw en de prijzen voor Oct./Dec.-levering liepen tot f 25 1/4 terug. Bij gebrek aan verder aanbod en door dekkingsvraag kon de waarde spoedig op f 25 7/8 gebracht worden. Aangezien echter nog steeds onzekerheid bestaat betreffende den export, verflauwde de stemming weer, vooral toen opnieuw aanbod van contramine verscheen, zoodat als slotnoteering, f 25 3/8 aangenomen moet worden, met koopers niet boven f 25 1/4.

Het weder was in Nederland te regenachtig, daarentegen melden Duitschland en Oostenrijk-Hongarije gunstige weersgesteldheid voor de verdere ontwikkeling der bieten en hoopt men op voortdurende der zonnige dagen en koude nachten.

De zichtbare voorraden bedroegen volgens F. O. Licht:

	1916	1915	1914
Duitschl. } 1 Febr.	1.200.000*	2.350.000*	1.799.240 tons
Hamburg }			
Oostenrijk 1 Febr.	930.000*	1.274.054	1.026.556 „
Frankrijk 1 Juli	33.189	118.953	295.126 „
Nederland 15 Aug.	6.703	25.053	27.843 „
België 1 Juli	28.975	99.432	79.363 „
Engeland 1 Aug.	176.477	198.236	258.102 „

Totaal in Europa	2.375.344	4.065.728	3.486.230 tons
Ver.St.v.N.A. 31 Aug.	260.000	281.680	318.850 „
Cuba, allehavens, 30/8	396.000	385.956	238.000 „

Totaal.. 3.031.344 4.733.364 4.043.080 tons
*Raming.

Laten wij Duitschland, Oostenrijk en België er buiten, dan komen wij tot de volgende vergelijking:

Frankrijk 1 Juli	33.189	118.953	295.126 tons
Nederland 15 Aug.	6.703	25.053	27.843 „
Engeland 1 Aug.	176.477	198.236	258.102 „
V.St.v.N.A. 31 Aug.	260.000	281.680	318.850 „
Cuba, allehavens 30/8	396.000	385.956	238.000 „

Totaal.. 872.369 1.009.878 1.137.921 tons

In Rusland zijn in den laatsten tijd de vooruitzichten voor den bietoogst wat verbeterd, doch zoowel wortelgewicht als gehalte toonen nog een aanmerkelijken achterstand. Volgens officieele rondvraag wordt op grond van het doorsneë rendement der laatste 10 jaren de a.s. suikeroogst geraamd op 1.584.000 tons tegen 1.877.146 tons ruwsuiker in '1915,

terwijl de inheemsche behoefte bijna 1.875.000 tons bedraagt. Onder deze omstandigheden mag verwacht worden, dat de regering de binnenlandsche distributie in handen zal nemen met het oog op beperking der consumptie.

Java meldt weer enkele afdoeningen van 1916 witte suiker tot $f 14\frac{1}{2}$, dus $f \frac{1}{4}$ hooger dan een week geleden. In 1917 suikers werd niets gedaan.

Amerika toonde sterke fluctuaties, doch was over het algemeen aanmerkelijk vaster gestemd. De notering voor spot-centrifugals liep van 5,14 c. op tot 5,52 c., om daarna tot 5,27 c. te dalen, waarop de markt prijshoudend bleef.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java; fob.	Americ. Granu- lated fob.	
15 Sept. 1916....	$f 25\frac{1}{4}$	47/1 $\frac{1}{2}$	22/-	28/6	5,27
8 " 1916....	" 26 $\frac{1}{4}$	47/1 $\frac{1}{2}$	22/-	28/6	5,14
15 Sept. 1915....	" 19 $\frac{1}{4}$	31/-	20/3	—	4,48
15 Sept. 1914....	" 13 $\frac{3}{8}$	33/6	—	—	6,27
21 Juli 1914....	" 11 $\frac{13}{8}$	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

De positie is in de afgelopen week wederom onveranderd gebleven. Prijzen voor Plantage-soorten liepen langzamerhand iets op, het verschil blijft echter nog altijd gering. De week sluit vast met de volgende noteringen:

Slotnoteringen luiden:

Prima Hevea Crepe loco Sept. 2/4	eiude vorige week 2/3
" " " Oct./Dec. 2/4 $\frac{1}{2}$	" " " 2/3 $\frac{3}{4}$
" " " Jan./Juni 2/4 $\frac{3}{4}$	" " " 2/4 $\frac{1}{4}$
Smoked Sheets $\frac{1}{4}$ d. minder	" " " $\frac{1}{4}$ d. mind.
Hard cure fine Para loco.. 3/1 $\frac{1}{4}$	" " " 3/2

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff. & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Er was deze week geregelde vraag voor binnenlandsche behoefte. De notering van Santos bleef onveranderd 45. Java-koffie wordt voortdurend schaarscher en vooreerst kunnen nog geen nieuwe aanvoeren worden te gemoet gezien. De eerstehandsafdoeningen zijn dientengevolge zeer klein.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
16 Sept. 1916	402.000	6525	2.492.000	6800	12 $\frac{3}{8}$
9 " 1916	352.000	6750	2.247.000	6900	12 $\frac{15}{8}$
16 Sept. 1915	402.000	4825	1.979.000	5500	12 $\frac{11}{8}$
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
16 Sept. 1916 ..	82.000	581.000	348.000	3.338.000
16 Sept. 1915 ..	81.000	768.000	333.000	3.663.000

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine zeer vast.

Van partijen, welke van Amerika naar hier — per S.S. „Raven” — in consignatie werden gezonden, werden deze week vercocht:

1.500 Tierces eerste soort tot $f 92\frac{1}{2}$ } franco wal Rotterdam.
300 " tweede " " „90 $\frac{1}{2}$ }

Er zijn geen offerten voor „op aflading” aan de markt.

Oleo-Stearine zonder noteringen. Men wil biedingen van $f 75\frac{7}{4}$,— opseinen.

Premier-Jus. Er werden eenige partijen Zuid-Amerikaansche gedaan tot $f 75$,— franco wal Rotterdam.

Mutton-Jus. Notering: $f 71$,— voor prima Zuid-Amerikaansche op aflading.

Neutrallard zonder zakèn. De vraagprijzen voor op aflading van Amerika zijn over $f 100$,—; tegen deze prijzen zijn er echter geen koopers.

Imitatie-Neutrallard zonder offerten.

Katoenzaadolie eveneens zonder offerten.

Geraffineerd Cocosvet. De notering is onveranderd $f 76$,— voor prompte levering.

COPRA.

De markt was deze week onveranderd; er ging een en ander om in Java en Macassar f.m.s. tot resp. $f 33$,— en $f 37\frac{3}{4}$. Mixed werd tot $f 35$,— en Padang telquel tot $f 34\frac{3}{4}$ gedaan.

Ceylon cif Londen £ 30.10.- en £ 36.5.- verkoopers.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

16 September 1916....	$f 38$	} N. O. T.-condities.
9 September 1916....	" 38	
16 September 1915....	" 28 $\frac{1}{2}$	
16 September 1914....	" 36	
20-25 Juli 1914....	" 28 $\frac{3}{4}$	

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

16 Sept. 1916. Van Engeland kwamen nagenoeg geen vrachtberichten binnen, tengevolge van het stopzetten van post- en telegraafverkeer.

Naar Nederland werden eenige bevrachtingen gemeld tot onveranderde vrachtprijzen.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
11/16 Sept. 1916	—	—	$f 15$	11/9	$f 105$	150/-
4/9 " 1916	—	—	" 15	12/9	" 107 $\frac{1}{2}$	150/-
13/18 Sept. 1915	—	—	" 5.70	9/6	" 43 $\frac{1}{2}$	58/6
14/19 Sept. 1914	—	13/-	—	2/3	—	15/8
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 $\frac{1}{4}$	1/11 $\frac{1}{4}$	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oosth. Engeland (mijn- stutten)	Holland (pitch- pine)	Engeland (pitch- pine)
11/16 September 1916 ..	—	—	—	440/- ¹)
4/9 " 1916 ..	—	—	—	500/-
13/18 September 1915 ..	—	—	—	235/- ¹)
14/19 September 1914 ..	—	—	—	85/-
Juli 1914 ..	$f 12$,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- gena Middles- bro'	Grieken- land Middles- bro'	Poti Middles- bro'
4/9 " 1916 ..	18/6	19/6	—	—
13/18 September 1915 ..	12/1 $\frac{1}{2}$	12/9	—	—
14/19 September 1914 ..	4/6	5/-	6/-	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 $\frac{1}{2}$	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Cron- stadt
11/16 Sept. 1916	34/-	63/-	—	30/-	$f 6,50$	—
4/9 " 1916	34/-	63/3	—	—	" 6,50	—
13/18 Sept. 1915	fr 24 $\frac{1}{2}$	30/6	32/6	28/2	" 6,—	—
14/19 Sept. 1914	" 5 $\frac{3}{4}$	6/9 $\frac{1}{2}$	7/6	14/3	3/-	—
Juli 1914	" 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
11/16 September 1916 ..	130/-	—	—	140/- ¹⁾
4/9 „ 1916 ..	130/6	158/9	—	140/- ¹⁾
13/18 September 1915 ..	51/3	—	—	60/- ¹⁾
14/19 September 1914 ..	20/6	—	28/-	—
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstuiten per vadem van 216 kub. vt.
Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVRACHTEN.

Lichterruimte is nog schaarsch en voor particuliere reizen worden bevredigende prijzen betaald.

VRACHTEN TE ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts nr. Ruhrhavens		Massale goed. Boven- rijn	Waterstand
	1/4 lostijd	1/2 lostijd		
11-16 September 1916 ..	—	—	—	gunstig
4-9 „ 1916 ..	—	—	—	gunstig
13-18 September 1915 ..	0,25	0,35	—	gunstig
14-19 September 1914 ..	0,25	0,35	—	gunstig
20-24 Juli 1914 ..	0,60	0,70	1,05	gunstig

ADVERTENTIËN

J. & J. M. VOORHOEVE

Makelaars in Assurantiën

Anno 1836

ROTTERDAM

Boll & Dunlop's Distilleerderij, Rotterdam

OPGERICHT ANNO 1821

Agenten, de Heeren: JACOBSON, VAN DEN BERG & Co., Semarang,

Soerabaya, Batavia, Cheribon

VAN NIE & Co., Medan, Deli

HESTERMAN & Co., Menado

NICHOLAS RATH & Co., New York

De Erven de Wed. J. van Nelle

ROTTERDAM

Tabaks- en Sigarenfabrieken

Koffiebranderij - Theehandel

VAN RIJN & Co

UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN

VAN DE UTRECHTSCHEN

FIJNE TAFELMOSTERD

GEBR. VAN UDEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors

Bevrachtingsagenten - Expeditieus

KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN

Telegram-Adres: „VANUDEN“

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Maatschappij tot vervaardiging van Snijmachines volgens
„van Berkel's Patent“ en van andere Werktuigen

TE ROTTERDAM

UITGIFTE VAN

1000 Aandeelen à f 500,— nominaal elk

onder voorbehoud van aanneming in de algemeene vergadering van Aandeelhouders
te houden op 26 dezer, der voorstellen tot Statutenwijziging.

De ondergeteekenden berichten, dat zij van af heden tot

WOENSDAG 27 SEPTEMBER a.s.

des namiddags ten 4 ure, INSCHRIJVINGEN zullen aannemen op bovengenoemde aandeelen tot den koers van 125 %, uitsluitend van tegenwoordige-aandeelhouders op voorwaarden als vervat in het prospectus onder dagtekening van heden.

Statuten, prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn op aanvraag verkrijgbaar.

20 September.

MARX & Co's BANK { ROTTERDAM,
's-GRAVENHAGE.

KERKHOVEN & Co., AMSTERDAM,